

Samvirke

NR. 15, 1957

SEPTEMBER

Kongens kvindelige skatmester

Det kan somme tider være klogt at lade kvinderne tage sig af økonomien. I hvert fald er det ofte således, at kvinden har betydelig mere økonomisk sans end manden – en kendsgerning, man også måtte sande, dengang Kong Kristian den Anden begyndte at rådføre sig med Mor Sigbrit, moderen til Dyveke, hvem kongen som bekendt viste stor interesse.

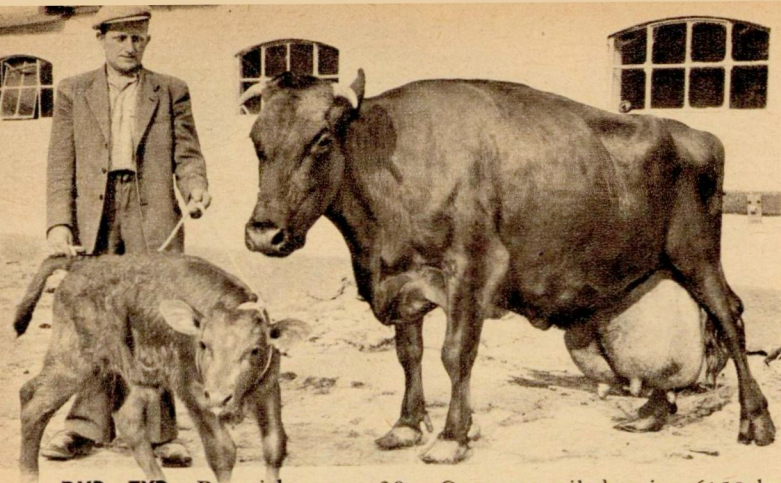
Mor Sigbrit var en udmærket økonom, og det varede ikke længe, før den handlekraftige hollænderinde administrerede øresundstolden, der på dette tidspunkt gav store indtægter til statskassen. Således indførte man en 3 procents afgift på vinladninger, der passerede Kronborg. Kongen fandt imidlertid sin egen løsning på dette spørgsmål: i stedet for afgiftspengene lod han hver 30. vinfustage udtage til sit eget personlige brug og føre til Københavns slot, der snart blev berømt for sin aldeles fortrinlige vinkælder.

Mor Sigbrit havde mange andre jern i ilden. Det var hende, der fik fart i gartnerierne på Amager,

og i det hele taget støttede kongen sig til hende på en række økonomiske områder – havde han gjort det fuldtud, havde meget måske set anderledes ud. Som bekendt blev kongen senere en meget fattig mand og måtte leve i landflygtighed, indtil han efter nogen tids forløb indsattes som fange i Sønderborg slot. Under landflygtigheden var han så dårligt stillet, at han måtte sælge dronningens personlige smykker.

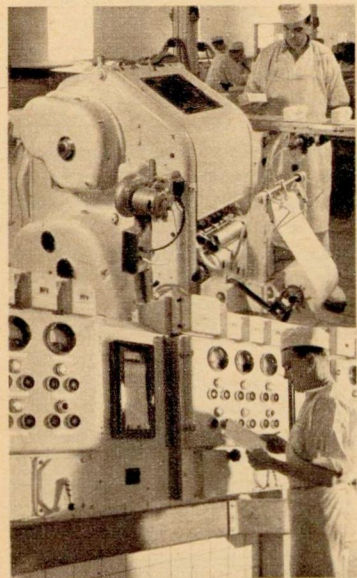
Ja, også i dag kan det være svært at finde den rette form for økonomi, og det kan synes umuligt at få penge tilovers, når man skal klare dagen og vejen. Da gælder det at følge et godt råd og huske, at De har en pålidelig økonomisk rådgiver lige ved hånden: *banken*. Andelsbanken er indstillet på at hjælpe Dem med råd og vejledning i ethvert økonomisk anliggende. Derfor skal De ikke tøve med at komme til os, hvis De har økonomiske problemer, De ikke selv mener at kunne klare. Vore medarbejdere, som er placerede landet over i 135 afdelinger og kontorer, er altid rede til at hjælpe Dem – kom derfor ind og tal med

ANDELSBANKEN

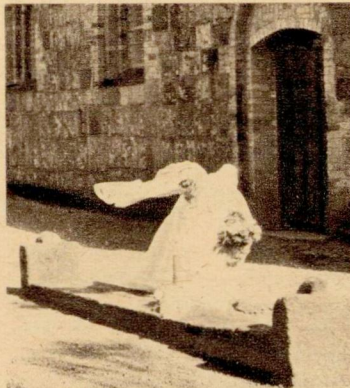

DYR TYR. Præmieko nr. 30 (stambogs-nr. 17.000), 14-årige Jarldatter, tilhørende Jens Holm Jensen, Rørby ved Kalundborg, fik fornylig en søn, som fik liebhavere til at overbyde hinanden med kvikt faldende høje bud. De heldige blev Ringkøbingegnens kvægavlsforening, som erhvervede den kun 14 dage gamle tyrekalv for 55.000 kr., hvoraf 25.000 kontant og resten på vilkår. Præmiekoen har i mere end 10 år gennemsnitlig givet 330 kg smør pr. år med en fedtprocent på 4,9.

Omregnet vil det sige 6150 kg mælk årlig. Også i fjor købte foreningen på Ringkøbingegnen en tyrekalv efter ko nr. 30. Koens far, „Jarl“, er lagt til hos den kendte opdrætter Peter Hansen, „Borggården“, Nakke ved Nykøbing Sj. Tyren „Rørby øst“, som også er faldet efter Holm Jensens præmieko, er på Sjælland kendt som far til 30.000 kalve. Den nyfødte, dyre tyrekalvs far er „Rolf“, Bjerringbro kvægavlsforening, hvor Holm Jensen i fjor købte sæden til befrugtning af koen.

INGEN SER INGEN RØRER. Tidligere skulle margarinen krystalliseres på roterende tromler. Så skulle den æltes i dertil indrettede maskiner. Derfra skulle den til pakkemaskinen. Sådan foregår margarineproduktionen endnu mange steder, men i Viby J, hvor Trekronermargarinen fremstilles, sker det hele nu fuldautomatisk. Et nyt apparatur forener køletromlens og æltemaskinens funktioner og derfra afleveres margarinen gennem rør til det automatiske pakkeri. Så går pakkerne til en automatisk maskine, der lægger pakkerne i de kartoner, som brugsen modtager. Fra vægtavlen (nederst) dirigeres hele fabriktionsanlægget. Ingen ser eller rører margarinen før husmoderen åbner pakken.

OM LYKKEN SKAL VÆRE MED. Uden for Vestervig kirke i Thy findes Liden Kirstens grav. Det er skik, at en brud, der forlader kirken efter vielsen lægger sin brudebuket på graven. Liden Kirsten selv måtte, ifølge folkevisen, på sin bror, kong Valdemars bud, danse sig til døde, da hendes forhold til prins Buris havde fået følger. Først i døden blev de to forenede. Vestervig kirke er den største kvaderstenskirke i Norden efter Viborg domkirke.

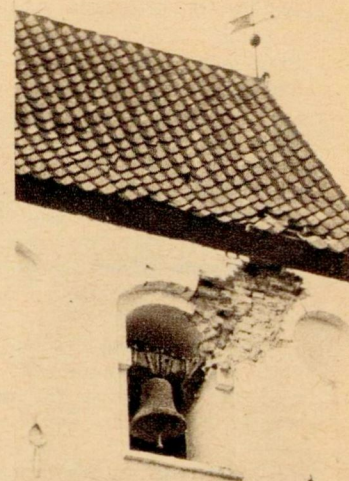
NYE FDB-MØBLER. På årets Købestævne i Fredericia var FDB som tidligere år repræsenteret med en stor møbelstand. I år havde man valgt udelukkende at vise møbler tegnet af lederen af FDB's møbeltegnestue, arkitekt Ejvind A. Johansson. Der vistes 12 forskellige møbeltyper, hvoraf kun 2 tidligere har været vist. På billedet til højre ser handelsminister Kjeld Philip på standen.

BUGSERBAD BUGSERES. En 17 tons bugserbåd blev forleden bugseret over landjorden fra Soneberg i Sydjylland til Skærbæk, hvor den skulle søsættes. Den 20 km lange tur forløb fint. Bugserbåden skal først benyttes i Aabenraa men sejler senere til Esbjerg, hvor den skal anvendes ved udvidelse af fiskerihavnen med endnu et bassin.

VIRKNINGSFULDT. Til et gammelt fugleskræmsel er tøjret en kæmpeballon og en spurvehøg. Ballonen holder spurvehøgen svævende over det areal, der skal beskyttes. Ingen fugle har lyst til at nærme sig rovfuglen, selv om den kun er udstoppet.

EN LYN SLOG NED. Rold kirkes tårn blev slemt molesteret under et uvejr over Nordjylland. Lynet slog ned og slog hul. Mursten fandtes i 50 meters omkreds fra kirken. Et af tårnets vindskær blev revet af, selv om det var slået fast med mange femtommersøm.

Forsiden: Støt står den danske sømand... her er det rorgænger og styrmanden på DFDS' nye ruteskib til Oslo: „Prinsesse Margrethe“, der er fotograferet under deres vagttørn. „Prinsessen“ er uden tvivl det største og bedst indrettede ruteskib i Norden, og man skal vist gå langt, før man finder et skib i tilsvarende standard, som „bare“ er indrettet på almindelig rutetrafik. Dansk skibsbygningsindustri har her præsteret et smukt resultat, hjulpet i det indre af vor hjemlige kunstindustri med møbler og tæpper. Mødet med „Prinsessen“ giver Norgesrejsen en smuk optakt. Hvad der ellers kan ske på en Norgesrejse? Ja herom kan læses side 6-7, om danske vikingers eventyr anno 1957.

KONGRES UDEN JERNTÆPPE

DEN, som for få år siden forfærdedes over de russiske kooperatørers ubeherskede optræden ved Det internationale Andelsforbunds (ICAs) kongresser i Prag, senere i København, ville have svært ved at genkende de samme russere på kongressen i Stockholm i august måned i år.

Ikke så snart var Københavns-kongressen åbnet, før jerntæppet gik ned, bogstaveligt talt midt i salen, og det regnede med ukvemsord som „krigsmagere“ og lignende fra den russiske talekværn.

I Stockholm genoplevede man ingen af eksplosionerne fra København. Tværtimod var den russiske delegations optræden yderst formfuldendt – om ikke selvudslettende, så dog bemærkelsesvis beskeden. Ydermere viste den russiske delegation en betydelig positiv interesse for forhandlingernes forløb, den stemte en *bloc* for flere af de resolutioner, som tidligere ville være blevet kasseret som absolut utilfredsstillende, og var til det yderste forhandlingsvenlig i alle spørgsmål, som plejer at bringe den i skarpt modsætningsforhold til de vestlige landes delegationer.

Man må spørge sig selv, om det er en midlertidig charmeoffensiv, dikteret af det øjeblikkelige indre-politiske klima i Sovjet, eller om der er tale om en varig samarbejdsvilje. Det ville være godt for verden, det sidste. Store ting kunne udrettes, hvis der uanset politiske modsætninger kunne skabes forretningsmæssig kontakt mellem Sovjets og den vestlige verdens vældige andelsforetagender.

MENS det på samtlige kongresser siden krigen har været de russiske delegationer, som sagde „nej“, var det nu de vestlige delegerede, som viste vrangen ud. Det skete f. eks. i det på alle kongresser evigt tilbagevendende spørgsmål om adgang til medlemsskab i ICA. Russerne forsøgte spagfærdigt at få lempet Kina og andre udestængte statsdirigerede andelsforetagender ind i alliancen – nb.: ikke nu straks på stedet, men spørgsmålet kunne jo tages op i centralkomiteen (hovedbestyrelsen) efter kongressen. Samtidig ville ICAs finansielle vanskeligheder være løst, for tænk, hvor mange penge i kontingenter, Kinas millioner af kooperatører ville præstere. Heroverfor fik russerne rent ud sagt at vide, at de skulle være glade for, at de ikke selv blev vist vintervejen. Hermed hænger det således sammen:

Umiddelbart efter overfaldet på Ungarn blev der fra ledende andelsfolk i Schweiz og Holland, som fik støtte fra Vesttyskland og USA, stillet krav om eksklusion fra ICA af alle andelsorganisationer, hjemmehørende i kommunistiske lande – altså også nuværende medlemsorganisationer incl. den russiske *Centrosoyus* – og en schweizisk resolution herom stod på kongressens dagsorden, men blev trukket tilbage efter indtrængende henstilling fra ICAs ledelse.

Det var den svenske vicepræsident *Bonow*, som på de skandinaviske delegationers vegne afværgede et brud. Skønt han kunne forsikre kongressen om,

at svenske og andre skandinaviske kooperatører var lige så chokerede som deres schweiziske og hollandske kolleger over, hvad der var sket i Ungarn, måtte man gøre sig klart, at at konsekvensen af den statsdirigerede kooperations udelukkelse ville blive det nuværende ICAs deling i to organisationer, den ene af helt ægte kooperativ struktur, den anden bestående af diktaturstaterne.

I det nuværende ICA havde man et organ for den frie Kooperation, som kunne rumme også de hidtilværende medlemmer af Østblokken, og det var meget betænkeligt at ville rive alle broer til den statsdirigerede Kooperation ned.

Forbitrelsen over, hvad der var sket i Ungarn fik dog luft i en med langvarigt bifald hilst tale af den østrigske delegerede *Korp* (tidligere udenrigsminister), som sagde, at et flag, behængt med sørgeflor, savnedes i den flagparade, som byen Stockholm hilste kooperatører fra hele verden med. Vi erinder os i dag med sorg i sind, at der fortsat findes en blodig grænse i Europa, som ikke består af de økonomiske hindringer, som bl. a. denne kongres har til opgave at bekæmpe, men af blodbestænkt pigtråd og forræderiske miner. Glem ikke det ungarske folk og dets kooperatører.

Russeren *Timojeev* søgte senere at glatte ud på det indtryk, denne tale havde gjort med nogle temmelig magre betragtninger, hvis mening var, at de faldne udtalelser måtte betragtes som utidig indblanding i

Ungarns indre anliggender, og at det afgørende var de synspunkter, som var blevet udtrykt af Ungarns egen kooperative bevægelse – som om Ungarns egen kooperative bevægelse kunne eller turde sige andet, end hvad magthaverne dikterer. Men sådant noget kan en russer sige så fromt, som vidste han ikke bedre.

Da han derefter svævede ud i påstande, som var emnet uvedkommende, blev talen stoppet af præsidenten.

Også på andre punkter gav centralkomiteens beretning anledning til divergenser mellem øst og vest, bl. a. da planerne om en konference i januar i Sydøstasien for de kooperative bevægelser i Asien blev diskuteret – en af konferencens arrangører er det danske andelsudvalgs sekretær *Axelsen Drejer*. De delegerede fra kommunistiske lande forlangte, at denne konference skulle stå åben for alle kooperative organisationer fra hele Asien, altså også Kina, og helt uventet gik en japansk delegeret ind for Kinas deltagelse. Hertil sagde amerikaneren *Voorhis*, at det drejede sig ikke om en konference for asiatiske anliggender, men om en håndsrækning til kooperatører i det fjerne østen til opbygning af frivilligt ledede, selvstyrende andelsforetagender og på linje hermed fastslog den indiske generalsekretær *Patel*, at konferencen alene tog sigte på ægte kooperativt samarbejde.

Trods protester fra italieneren *Ceretti* (leder af de kommunistiske italienske kooperatører),

mod „uretfærdigheden“, kom Kina ikke med.

Også ICAs presse og publikationer blev fordømt af russerne som ensidigt indstillet til fordel for vestlige synspunkter – en kritik, som præsidenten *Marcel Brôt* tog sig let, da han oplyste, at disse skrifter næppe kunne genere russerne, da ingen af dem fik lov at komme ind i Rusland.

ALT DETTE var dog kun skærmydsler, som ikke efterlod sig dybere bitterhed, end at beretningen kunne godkendes enstemmigt i sin helhed – dog undlod delegationerne fra Sovjet, Czechoslovakiet og Rumænien at stemme.

De mere dramatiske optrin på kongressen sørgede de vestlige delegationer selv for ved bravt at stemme mod hinanden ved flere afstemninger – ja hele den hundredtallige britiske delegation viste ren og skær obstruktion overfor ICAs ledelse ved af formelle grunde at stemme et ellers acceptabelt ændringsforslag til en resolution ned.

Det skete efter at den russiske delegationsleder *Klimov* i en tale til kongressen om sit syn på den internationale handels frigørelse og mulighederne for at åbne større indbyrdes handels-samkvem mellem de forskellige landes andelsorganisationer rettede et angreb på planerne om europæiske fællesmarkeder og anbefalede oprettelsen af en verdenshandelsorganisation, skønt Sovjet tidligere har bekæmpet en sådan.

Adskillige talere tog afstand fra Klimovs angreb på fællesmarkedsplanerne, bl. a. direktør *Ebbe Groes*, FDB, som erklærede, at han ikke kunne acceptere Klimovs bemærkninger på dette punkt og heller ikke russerens stærke anbefaling af vareudvekslingsarrangementer de kooperative organisationer imellem. Byttehandel er bedre end slet ingen handel, sagde direktør *Groes*, men det er en tungt arbejdende mekanisme. Det vigtigste formål må være en konstant flydende varestrøm, som ikke standses for hver gang, en varebyttekontrakt udløber.

For fællesmarkedernes vedkommende måtte direktør *Groes* tage afstand fra Klimovs påstand om, at disse regionale aftaler vil betyde „en tilsidesættelse af den al-europæiske kooperations interesser“. Hvordan skulle f. eks. et skandinavisk fællesmarked, der sletter al told og alle handelsrestriktioner, landene imellem, kunne være til skade for det indbyrdes samkvem mellem de skandinaviske andelsforetagender. Tværtimod. *Klimov* går selv ind for fjernelse af de nationale handels-

restriktioner, og man kan vanskeligt forestille sig noget mere effektivt skridt i denne retning end netop fællesmarkederne. Heller ikke Klimovs forslag til en verdenshandelsorganisation synes påkrævet.

Derimod kunne direktør *Groes* godkende Klimovs øvrige synspunkter blandt andet om størst mulig handel mellem nationale andelsforetagender, om en udvidelse af handelskontakten mellem landbrugs- og forbruger-andelsselskaber, om oprettelse af regionale fællesindkøb samt fællesforetagender, ejt af flere landes nationale kooperative organisationer i samarbejde. Specielt fremhævede han Klimovs opfordring til de store europæiske andelsforetagender om at udvide handelen med de underudviklede lande, og han oplyste i den forbindelse, at Nordisk Andelsforbund netop havde besluttet at sende sin formand, *Albin Johansson*, med forskellige eksperter ud bl. a. til Bangkok, Singapore, Rangoon og Djakarta i det fjerne Østen for at knytte sådanne forbindelser for NAFs vedkommende og iøvrigt bistå de derværende andelsforetagender med opbygning af deres virksomhed.

BETYDELIGT skarpere end direktør *Groes* afviste svenskeren *Bonow* den russiske ordførers indlæg og det hermed forbundne resolutionsforslag.

Han kaldte Klimovs indlæg et tilbageskridt i forhold til de veje og midler til fremme af international kooperative handel, som tidligere kongresser har anvist.

Da *Bonow*, støttet af præsidenten, *Marcel Brôt*, stillede et ændringsforslag til Klimovs resolution, som direkte anbefalede oprettelse af regionale overenskomster i Europa og andre dele af verden som et velegnet middel til fremme af den internationale handel – altså med et indhold stik modsat hvad forslagsstilleren var gået ind for i sin tale – kom hele salen i oprør. Ikke fordi man i de vestlige delegationer var uenige i motiveringen for, at Klimovs påstande måtte tilbagevises, men fordi mange af de delegerede betragtede ICAs ledelses ændringsforslag som en grov tilsidesættelse af vedtægtsreglerne om, at ændringsforslag skal fremsættes længe før kongressens afholdelse.

Det var i virkeligheden et opgør mellem sal og tribune, mellem delegerede og ledere. Den britiske delegation, som stædig havde fastlåst, at de delegerede var kongressens herrer, truede åbenlyst med obstruktion overfor ændringsforslaget.

Ved håndsoprækning blev

der foretaget afstemning om, hvorvidt ændringsforslaget overhovedt burde nyde fremme (hvad selv svenskerne stemte imod), og det hele var vild forvirring indtil kongresledelsen besluttede sig til at udsætte afgørelsen til næste dag og i mellemtiden forsøge at opnå enighed om et resolutionsudkast.

Det lykkedes ikke. Ændringsforslag og resolution måtte under afstemning hver for sig. Efter at *Klimov* havde erklæret, at resolutionen intet indeholdt, som kunne opfattes som en fordømmelse af fællesmarkederne, og efter at den britiske delegations leder – skønt reelt enig i ændringsforslaget – som protest mod ledelsens påståede brud på kongressens vedtægter kategorisk havde meddelt, at den britiske delegation ville stemme imod ændringsforslaget, blev dette forkastet med 553 stemmer mod 484, mens resolutionsforslaget blev vedtaget med 719 stemmer mod 340. Det vil dog ikke sige, at *Klimov* fik medhold i sin fordømmelse af fællesmarkedsplanerne, eftersom centralkomiteen i forvejen havde fjernet enhver hentydning hertil fra resolutionen. Den danske delegation stemte i første omgang for ændringsforslaget, men da det blev forkastet stemte den for den oprindelige resolution.

ET ANDET brændpunkt, som gav anledning til en afstemnings-demonstration, denne gang rettet mod russerne, var vedtagelsen af en fredsresolution.

Oprindelig var den fremsat af den japanske delegation som en protest mod atomprøver og krav til FN om forbud mod alle slags atomvåben, men ved forhandling i centralkomiteen var den blevet omarbejdet, så den stadig indeholdt en kraftig fordømmelse af både atomprøver og atomvåben, men iøvrigt

havde fået form af en henvendelse til alle regeringer om rustningsbegrænsninger og våbenkontrol samt en opfordring til en „modigere og mere bestemt holdning mod hver medlemsstat“, som forsøger at berøve sit eget eller andre folk deres grundlæggende menneskelige rettigheder.

En af de japanske delegerede havde været vidne til det afsluttende atomangreb på Japan og beskrev malende bombernes frygtelige virkninger i Nagasaki og Hiroshima og anbefalede stærkt. Det samme gjorde den russiske delegation. Derimod tog den hollandske delegation afstand, ikke fordi man var imod resolutionens indhold, men som en protest mod den russiske kooperations holdning til Ungarn. Man kunne ikke støtte en resolution, som russerne gik ind for, når russiske kooperatører netop ved at acceptere, hvad der var sket i Ungarn, havde bevist, at deres tilslutning til resolutionen intet er værd.

Trods præsidentens beklagelse af den hollandske delegations vægring undlod den hårdnakket at stemme ved resolutionens vedtagelse.

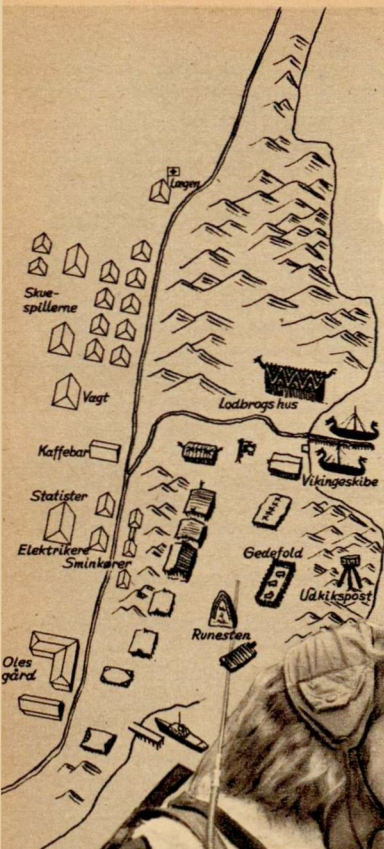
PÅ KONGRESSENS sidste dag kom det som et chock, at den svenske direktør *Albin Johansson*, som skulle indlede en debat om andelsbevægelsens stilling i den verdensøkonomiske udvikling i fredens tjeneste, i nattens løb havde måttet bringes på hospitalet som følge af et hjer-teanfald, og emnet måtte behandles uden hans nærværelse.

Dette og en række andre emner, bl. a. en storstilet hjælpeaktion til fordel for de tilbagestående lande, fortrinsvis i Asien og Afrika, udgjorde kongressens konstruktive del, som vi skal vende tilbage til i næste nummer af *Samvirke*.

Tre medlemmer af den danske delegation ved verdensandelsforbundets kongres i Stockholm. Fra venstre redaktør *Axel Dreier*, formand *Arnfred Askov*, og generalsekretær

Viking anno 1957

Tænk, hvis Svend Tveskæg havde haft sådan en viking. Han dirigerer slagets gang med et transportabelt radioapparat, og hans kampfæller har et tilsvarende. Yderst tilvenstre derover et kort over vikingebyen, såvel den „historiske“ som den moderne, der rejses til filmens optagelse. Ved siden af kortet et idyllisk billede med Regner Lodbrogs hus lige ved anløbsbroen, hvor snekerne lægger til. Herunder den amerikanske filmskuespiller Kirk Douglas, der spiller hovedrollen. Med sine bjørnekrafter tager vikingen den vældige tønde og får sig en tår, før han går ud i strid. Virkeligheden er mere prosaisk, kæmpetønden er af plastic og let at tumle.

Hillemænd - hvor er der tyvevilde mænd?

KIRK DOUGLAS mangler mænd. Vi har allerede ek-porteret mere end 60 langskæggede vikingeroere til filmeslagens i Maurangerfjorden i Hardanger. I går tog instruktøren, RICHARD FLEISCHER, bergens til sin danske produktionschef, endnu ca. 20 styr. vilde

HVORDAN ville De befinde Dem, hvis De en dag rutchede tusind år tilbage i tiden? En dag stod jeg blandt 130 skæggede vikinger, jeg var ombord i et helt moderne skib, men rundt om os lå vikingesnekker, og inde på land gik vikinger i en by, der ikke havde den ringeste mindelse om vore dages byer...

Hvordan jeg var kommet der? En dag havde jeg set i en avis, at man søgte vikinger til den amerikanske film *The Viking*. Ansøgerne skulle have skæg, være unge, mindst 180 cm høje og iøvrigt være i stand til at betjene en åre. Jeg meldte mig, fik jobbet, og rejste tre dage senere sammen med elleve andre mænd med varierende skægpragt til Norge. Rejsen var i sig selv en oplevelse. For det første var der de elleve, man skulle lære at kende, lærere, kunstnere, studerende, håndværkere og et par stykker, der var lidt af hvert. Fælles for os alle var blot, at vi havde skæg. For det andet var der den skønne rejse. Fra Bergen havde vi fem timers rejse med bus, færge, bus igen og tilsidst med hurtigbåd – en rejse gennem landskaber af en storhed, der imponerede og fortryllede de tolv rejsende vikinger.

I lillebyen Mundheim i Hardangerfjorden tog en hurtigbåd os ombord, og så sejlede vi forbi de høje fjelde, skovklædte eller nøgne, nu og da frodige pletter, hvor en stædig fjeldbonde havde bidt sig fast. Høje fjeldsider skar udsigten fremad itu. Hvilken vej drejede fjorden? Med eet bredte den sig ud, og derhenne, hvor den atter snævrede sig ind, lå en flåde af mange slags skibe forankret. Her var vikingefolkets hovedkvarter.

Det var frokost, da vi ankom, vi kravlede ombord i vort pæne tøj, gik ind i salonen – og hundrede skæggede hoveder vendte sig mod

et bombardement af lærknogler og afgnavede ribben have mødt os, og høvdingen burde have siddet på en tronstol. Men selv om mændene var nutidige, var disse mænds udseende ihvertfald vikingagtigt nok.

Efter frokost blev vi selv forvandlet. En lille englænder og en lige så lille franskmænd trak os til kostumefdelingen. Kjortel og kappe af groft lærred, vest af skind, vadmelsbukse af skind til at binde om benene, bånd til bindingen, bløde hudesko, hjelm (af aluminium med skumgummiforing), sværd, økse og lanse (af gummi). Lynhurtigt fik hver mand sin forsyning. At bukserne var for små til en og for store til en anden, spillede ingen rolle, vi kunne jo bytte. Men hurtigt, hurtigt, mine herrer!

Vi klædte os om i kahytterne og mødtes på agterdækket. Det var et syn. Vi stod først og så på hinanden, så begyndte en at le, flere faldt i, og til sidst gik tolv store mandfolk brølen af grin og pegede fingre af hinanden. Den lille englænder kom igen. – Denne vej, mine herrer, hurtigt, hurtigt! Parykafdelingen udliveredede røde, grå, brune og blonde hårpragter med og uden pandehår, fletninger eller krøller. Det blev det hele ikke mindre morsomt at sminkningen fulgte lige efter. Hurtigt, hurtigt! Da vi var „færdigbehandlet“ kravlede vi skruer ryggede af latter i land fra båden, der på tre minutter havde ført os ind til vikingebyen.

Der var to anløbsbroer. Den ene var så gammel og antik, her lagde vikingeskibene til, den anden bro var moderne og af beton og bygget af amerikanerne til formålet. Transportfartøjerne af enhver art lossede og lastede her. Vi spillede som tolv verdensmestre i hundrede meter løb gennem byen, stod så med et stille, forventende. Hvilket eventyrligt formål var den travlhed optakten til?

Vi skulle vente. Og vente gjorde vi – resten af dagen. Til gengæld fik vi så god tid til at se os om.

På en uberørt plet i en norsk fjord er i sommer optaget en række scener til en amerikansk vikingefilm. Forfatteren Thø-

Fjeldene danner her en krans om en gryde, og i bunden, helt nede ved fjordens bred, var et vikingsamfund skudt op af jorden. Husene var af brede, kraftige planker og bjælker. På tagene voksede grønt og frodigt græs, fra gavlen af hvert af husene stak kunstfærdigt udskårne dragehoveder frem. Primitive redskaber lå dekorativt henkastet her og der, i døråbningerne hang grove tæpper bemalet med vikingetidssymboler. Mænd og kvinder i maleriske dragter bevægede sig hid og did, der sås våben og hørt stemmer. Man var virkelig i vikingetiden ... Og så kommer pludselig en viking kørende på en traktor, og henne på landgangsbroen bakker en anden viking med en vældig elektrisk transformator ...

Det har taget måneder at bygge denne by. Museumsfolk og historikere er rådspurgt om alle enkeltheder, de har svaret udførligt efter omhyggelige undersøgelser, amerikanerne har takket og betalt for de gode råd – og har så lavet byen præcis som det passede dem. Byen er ikke i ægte vikingestil, men den vil tage sig godt ud på film – og det er det vigtigste.

Mens jeg gik rundt i byen den eftermiddag, skete det gang på gang, at jeg undrende spurgte mig selv: Er du en ægte eller en syntetisk viking? Tvivlen forsvandt hurtigt. Jeg løftede på den majestætiske runesten midt i byen. Den var af skumplastic og fæstnet til jorden med to kosteskafte, så den ikke blæste bort. Lige så „ægte“ var en gong-gong i form af en midgårdssorm. Dens toner kaldte folket sammen ved festlige lejligheder. At midgårdssormen var af træ og følgelig ikke gav lyd fra sig, spillede ingen rolle. Lyden kommer senere til ad teknisk vej og skal nok følge gong-gongmanden, når han slår med „lårknoglen“.

Bag klipperne, så det ikke forstyrrede det „historiske“ arrangement, lå den arbejdende del af vikingebyen. Her var man fuldt og helt i 1957 med sminkørernes, parykfolkenes, elek-

trikernes og lydfolkenes huse. Her var garderobes. Her var byens mest besøgte hus: kaffe-, te- og bouillonbaren. Her var skuespillernes og nattevagternes telte, og længst borte, på en fredelig plet med en skøn udsigt, lå lægens telt.

Heroppe lå også fjeldbondens huse. Han havde gjort sit livs handel. Der betaltes naturligvis leje for brugen af hele området. Og fire heste betaltes med 100 kroner pr. dag pr. hest. For 27 geder betaltes ti kroner pr. dag pr. ged. Der var også fire høns og en hane. Hvor meget de kostede i leje, ved jeg ikke, men en kroners penge har det nok været – pr. stk. En viking kostede selskabet det samme som en hest minus tre geder plus to høns.

Der var desuden tre store og stolte vikingeskibe. De tog sig fint ud, når de kom side om side med sejlene oppe og alle årer ude og skum for boven. Hvad vi gjorde med skibene? Vi deltog i søslag og sloges vældigt med „englænderne“, bevæbnet med skjolde, gummi-våben og forede hjelme. Vi dræbte og lod os dræbe, som det nu passede instruktøren. Vi sprang over skibenes rælinger og gjorde landgang på fremmede kyster. Vi var maleriske baggrundsfigurer, når en scene med en af de store filmskuespillere skulle optages. Vi så vilde og våde og krigeriske ud, kort sagt, vi legede røvere og soldater. Vi skulle være med til at lave gode billeder til en film og gjorde vort til, at der skete noget på billederne.

Ihvertfald een gang fik vi lavet et godt billede. Det største vikingeskib skulle løbes så langt op på stranden som muligt, lige ind i kameraet. Vi sejlede ud, langt ud, tog et godt tilløb med motoren på fuld kraft (der var motor under dækket i alle vikingeskibene), skipperen lagde næven hårdt på rorstangen, årerne kom ud, og vi stod indefter for fuldt drøn. Helt fremme i forstavnen stød to vikinger og skuede frem (ham til venstre er mig), og båden ramte stenene i strandkanten, fortsatte op mod kameraet og standsede kun tredivte centimeter fra linsen.

The Viking bliver utvivlsomt en stor film, muligvis ikke en storfilm i kunstnerisk forstand, men flot og imponerende, og een ting er helt sikker: filmen bliver en velfortjent triumf for de skandinaviske lande.

Midt på siden kommer en viking med en runester. Han er ikke kæmpestærk, men stenen er af skumgummiplastic. Derefter ses en af vor tids mest kendte vikinger, tandlæge Kårsberg, der bl. a. anførte Hugins berømt Englands-tog. Han står med en af gederne, der medvirkede i filmen for ti kroner om dagen. Yderst til højre to vikinger rede til landgang på fremmede kyster, og herunderror vikingerne deres båd. De trækker af alle kræfter, og de kan samle sig helt om at se anstrengte ud, for vikingebåden har en hjælpemotor godt skjult under dækket. Tegningen i opråbet om at melde sig som viking, viser midgårdssormen, der kaldte vikingebyens mænd og kvinder sammen til festlige lejligheder. Den sagde ikke noget, når der blev slået på den, men signalet skal alligevel nok runge, når filmen engang vises frem.

ger Olesen opfyldte alle amerikanske krav til en vikings udseende og fortæller her underholdende om vikingeliv i året 1957

smededreng

PÅ EN HELT NY MÅDE

NÅR de tekniske skoler om få uger begynder deres næste skoleår, omlægges lærlingeundervisningen samtidig i en sådan udstrækning, at man antagelig står over for den mest betydningsfulde reform inden for dansk undervisningsvæsen, siden den nugældende folkeskolelov blev gennemført for en snes år siden. Ihvertfald bliver det den største samlede ændring af lærlingeundervisningen, siden de tekniske aftenskoler dukkede op for et hundrede år siden.

Rent praktisk sker der det, at den overvejende del af metalfagene nu samler alle deres lærlinge på godt 50 skoler, mens de hidtil har været spredt på alle landets ca. 340 tekniske skoler. Da denne faggruppe tæller over 20.000 af de 54.000 lærlinge inden for håndværk og industri, betyder omlægningen naturligvis en meget væsentlig formindskelse af elevtallet i de knapt 300 tekniske skoler, som ikke mere skal undervise smede- og maskinlærlinge.

For adskillige mindre skoler er åreladningen så følelig, at de truer med at lukke. Kyndige folk regner med, at 30-40 skoler vil standse helt i eller efter denne sæson, og det er endda kun begyndelsen. Det kan nemlig forudses, at også andre fag vil ønske at centralisere lærlingeundervisningen, og derved udhules yderligere grunden under de skoler, som er så små, at de kun kan eksistere med „blandede“ klasser.

Hele skolebilledet vil utvivlsomt en gang tegne sig omkring højst 100 skoler, siger man i de kredse, som har arbejdet mest med disse spørgsmål. De små skoler har ganske utvivlsomt udført et værdifuldt arbejde, og de er ofte opretholdt ved en idealisme og lokal offervilje, man må beundre. Men de uddannelsesmæssige fordele, man kan opnå ved at samle eleverne i rene fagklasser for hvert enkelt uddannelsesstrin skønnes altså at være så store, at de overskygger argumenterne mod nyordningen. Når en teknisk skole – for at tage et grelt eksempel – har et elevhold bestående af 3 smede- og maskinlærlinge, et par tømrere og et par malere samt en skræder, en sko-

mager og en gartner, og de undervises af en murer, vil de fleste sikkert indrømme, at den rent faglige værdi må være stærkt begrænset.

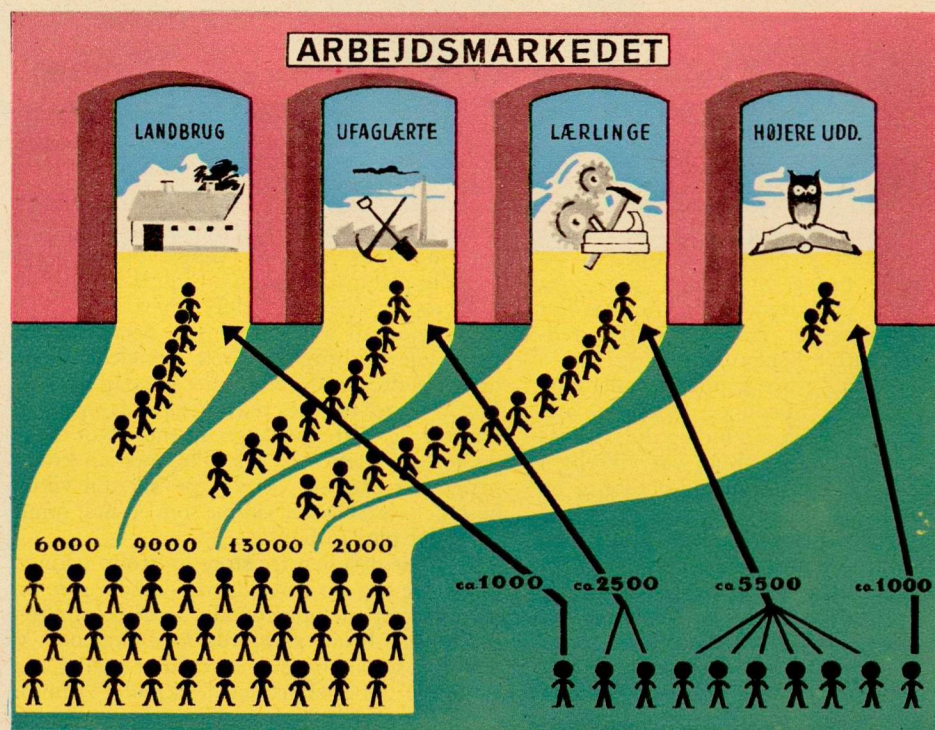
En samling af eleverne til større hold på færre skoler har hidtil mødt den vanskelighed, at mesteren kun havde pligt til at sende lærlingen på teknisk skole, dersom denne lå mindre end 7 kilometer borte. Som følge af denne bestemmelse har man søgt at dække landet så grundigt med tekniske skoler, at alle lærlinge havde en

faktisk det, der har været lovbestemmelssens model – så man kunne straks gå i gang med at reorganisere lærlingeundervisningen for denne faggruppe.

Det er sket på den måde, at der gennemføres aftenundervisning i 46 byer foruden København, hvor ordningen allerede er ført ud i livet. Disse steder er det lokale antal smede- og maskinlærlinge stort nok til at fylde en klasse på hvert klassetrin. Fra de byer, hvor dette ikke er tilfældet, må eleverne tage på en udenbys dagskole. Af dem er der oprettet 28, oftest hvor der desuden er aftenundervisning for de lokale lærlinge.

Sjælland har fået 6 dagskoler, Fyn 2, Bornholm og Lolland-Falster hver 1 og Jylland resten.

Disse centrale dagskoler kommer til at arbejde på den måde, at lærlingene her årligt skal have undervisning i en sammenhængende periode på 6 uger – til at begynde med alle fire læreår, men efter en overgangsperiode kun de første 3 læreår. Til gengæld må læretiden forlænges med 4 måneder.

Den årlige nytilgang af unge mænd til arbejdsmarkedet – ca. 30.000 – fordelte sig i 1945-55 gennemsnitligt således som ses herover.

I de næste 5-10 år foreges hver årgang med ca. 10.000 unge mænd. Forøgelsen vil efter arbejdsmarkedskommissionens målsætning fordele sig som pilene viser.

skole nærmere end de 7 kilometer, og det er lykkedes – bortset fra enkelte områder i Jylland og på Fyn. Til gengæld varierer skolerne i størrelse fra 10.000 elever i København til en halv snes stykker i visse landkommuner, ja, man har haft tekniske skoler med et elevtal på 6!

Den nye lærlingelov, som blev vedtaget sidste vinter, udvider imidlertid skolepligten, så der ikke mere er nogen afstands-begrænsning, og samtidig bestemmer den, at der skal gives undervisning i fagklasser særskilt for hver årgang af fagets lærlinge, når det ønskes af det pågældende faglige udvalg (en repræsentation for fagets arbejder- og arbejdsgiverorganisationer). Metalfagernes faglige udvalg (dog ikke blikkenslagernes) havde allerede i 1953 fremsat et sådant ønske – det er

Selv med 28 dagskoler fordelt over landet vil der imidlertid være smede- og maskinlærlinge, som af trafikale grunde ikke kan rejse frem og tilbage til en skole hver dag. For dem vil undervisningen blive henlagt til kostskoler, som de skal bo på i de årlige 6 ugers perioder. Man regner med, at ca. 1400 metal-lærlinge skal have kostskoleundervisning, og den samles antagelig på 3 steder, nemlig en skole i Jylland, en på Fyn og en i Nykøbing F.

Den kritik, nogle mestre har fremsat mod det nye system, har bl. a. været rettet imod, at de således skulle undvære lærlingen i 6 uger hvert år, og mod bekostningen ved rejser og ophold.

– Man må jo imidlertid bemærke, siger nyordningens talsmænd, at læretiden for-

Mest betydningsfulde reform af lærlinge-uddannelsen i de sidste 100 år.

Metalfagernes lærlinge samles på godt 50 af landets 340 tekniske skoler.

Kostskoleophold for 1400 lærlinge, dagskoleundervisning for flere tusinde.

Mere læsestof, mindre tegning på den tekniske skole.

På forskole i stedet for at hente al

længes med et tidsrum, der nogenlunde svarer til skoleperioderne, og at mestrene, når overgangsperioden er forbi, vil have lærlingen hjemme hele fjerde år, hvor hans arbejdsevne og faglige kunnen er størst.

Rejseudgifterne betaler staten, og opholdsudgifterne på kostskolerne dækkes på den måde, at lærlingen afgiver 80 pct. af sin løn som godtgørelse for kosten, mens staten betaler resten af opholdsudgifterne. Mestrene skal betale undervisningen og rekvisitterne hertil, men det har de også gjort hidtil . . .

Der findes indenfor håndværk og industri omkring 70 lærefag, hvoraf imidlertid smede- og maskinfaget atter er opdelt i 32 brancher. Foruden disse 32 brancher omfatter den beslutningen om centraliseret fagklasseundervisning, man nu er ved at realisere, 10 mindre fag indenfor metal- og skibsbygningsområdet. Malerfaget vil antagelig gennemføre en tilsvarende reform i 1958-59, blikkenslagerne arbejder med en lignende ordning, og før eller siden vil centraliseringen utvivlsomt slå igennem i de allerfleste fag. Tungest ligger det antagelig i nogle af byggefagene.

Samtidig med at den rent skolemæssige organisation er i støbeskeen, er der ved at ske væsentlige reformer af den tekniske undervisnings form og indhold. Mens man i den traditionelt tilrettelagte tekniske aftenskoleundervisning startede med de almene fag som dansk, regning og almindelig tegning, lægger man nu vægt på, at eleven skal møde sit fag fra første skoledag.

Nye skolefag som værkstedsteknik (dvs. en teoretisk gennemgang af værktøj, maskiner, arbejdsprocesser etc.) og værkstedøkonomi (organisation og rationalisering) kommer mere og mere i forgrunden. Mindre tegning og mere læsestof synes at være en hovedretningslinje for udviklingen - samtidig med, at man naturligvis bevarer de almene fag.

At vi står på tærsklen til atomteknikkens og automatiseringens tidsalder præger ikke undervisningsplanerne så stærkt, som man måske ville vente, selv om det nu er et særligt lærefag at uddanne sig til elektronisk-mekaniker. Det, de tekniske

læringskoler skal give, er jo stadig en teoretisk grunduddannelse, som må henvises den stærkt udspecialiserede videreuddannelse til senere særkursus.

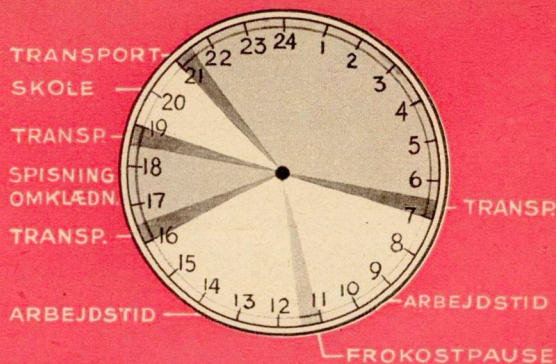
Ikke helt små vanskeligheder frembyder det iøvrigt at skaffe lærerkræfter til dagskolerne. Fagene har lagt stor vægt på, at undervisningen nu skal gives af kvalificerede fagfolk, og med dagskoleundervisning kan lærergerningen jo ikke mere gå ind som et bierhverv.

For en gammel håndværkssvend, der tilbragte den første del af sin læretid med at hente øl til svendene, feje gade og løbe byærinder for mesters kone, vil det allermost revolutionerende på lærlingeundervisningsens område dog måske være det omfang, *forskolingen* er ved at tage. Ved dette begreb forstår man, at lærlingen *begynder* læretiden med at gå på en skole, som i en kortere tid (oftest tre måneder) erstatter arbejdspladsen.

På skolen kan man langt mere systematisk og effektivt end i de fleste virksomheder indføre lærlingen i fagets praktiske grundregler, lære ham at kende værktøjet og at undgå de begynderfejl, som ellers koster mesteren dyrt i form af tidsspilde og ødelagte materialer. Nogle få større virksomheder har allerede erkendt dette og indrettet specielle lærlingeværksteder, hvor de unge får den første afpudsning. Jernindustri-virksomheden Atlas har f. eks. indrettet et lærlingeværksted, som giver plads til 90 lærlinge ad gangen, og som har kostet 1 million kr. at indrette.

Typograf-faget i København gik i spidsen med at indføre forskoling for et par år siden. Erfaringerne viste, at lærlingen efter de 12 uger, skolen omfatter, ofte stod på højde med en andenårs lærling og kunne gå lige ind i produktionen.

For tiden har man forskolingsforsøg i gang både indenfor metalfagene og murerfaget, og malerfaget har vedtaget at gennemføre en 2 måneders forskoling. Formentlig allerede fra 1958 vil der under Det tekniske selskabs skoler i København blive oprettet en forskole, der skal kunne tage ca. 1200 nye metal-lærlinge om året, hvilket stort set svarer til lærlingetilgangen i København.

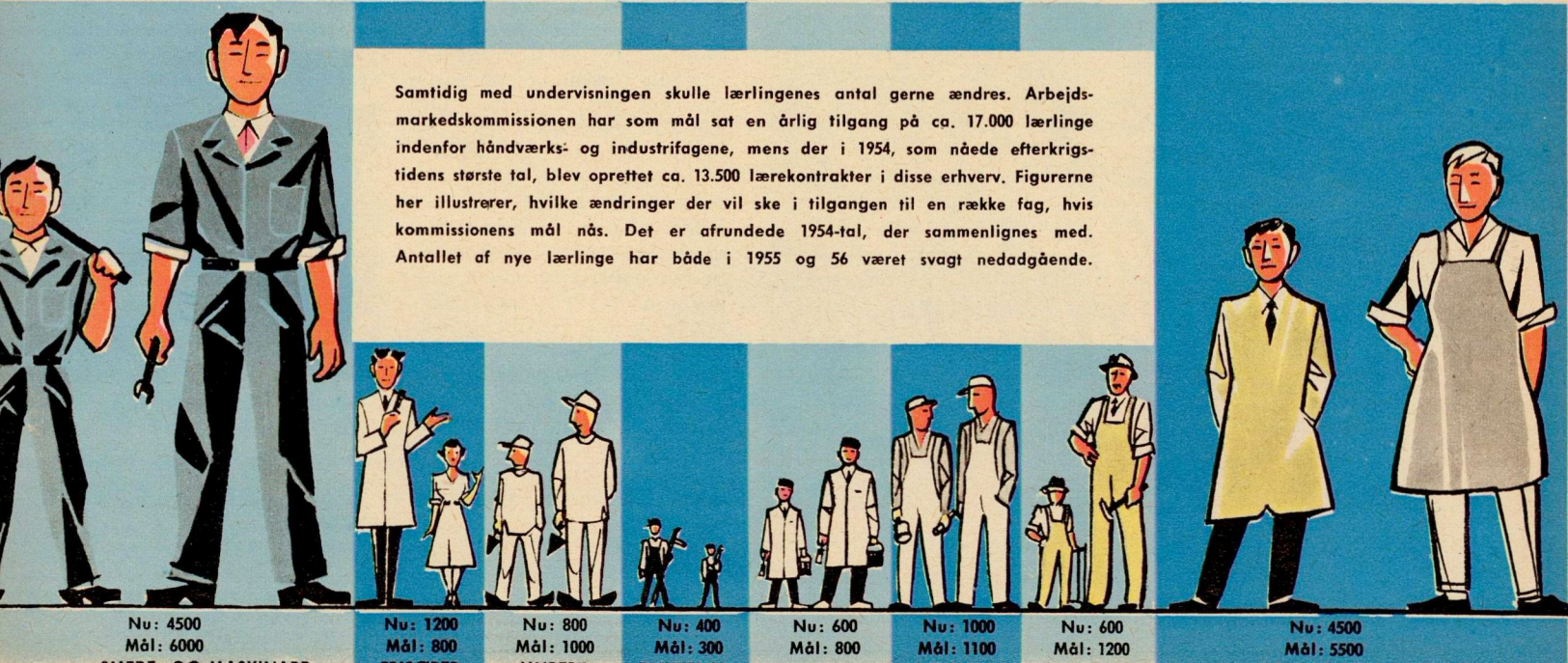
LÆRLINGENS DAG

En af de vigtige bestemmelser i den nye lærlingelov er, at der på de tekniske skoler senest om 8 år udelukkende skal gives dagskoleundervisning, mens i øjeblikket ca. 75 pct. af undervisningen sker i aftenskole, der giver lærlingen en meget lang arbejdsdag. Uret ovenfor viser dagens inddeling for en københavnsk værktøjsmagerlærling, således som den tegnede sig ved en undersøgelse, Centralarbejdsanvisningskontoret foretog for et par år siden. Det må dog tilføjes, at han ikke var lige hårdt belastet alle ugedage, og at undervisningen i teknisk skole er begrænset til vinterhalvåret. Gennemsnitligt havde de københavnske lærlinge i skoleperioden 67,51 timer om ugen optaget af arbejde, skole og transport.

At alle disse reformer - hvortil kommer, at alle tekniske skoler senest om 8 år skal være dagskoler - vil højne den danske lærlingeuddannelses kvalitet, synes ubestrideligt. Kritikken, som bl. a. er ført frem af ledelsen for ca. 75 jyske tekniske skoler, har da også hovedsagelig været rettet mod andre omstændigheder.

Det er utvivlsomt rigtigt, som det er blevet sagt, at uddannelsen under de nye former vil blive mere præget af industriens tarv, men denne tendens svarer jo til en udvikling på det produktionsmæssige område, som man ikke kan standse, uanset om man bryder sig om den eller ej. Det største problem bliver nu at få de forbedrede uddannelsesmuligheder udnyttet af et stigende antal lærlinge - et spørgsmål, som er af betydning ikke blot for de store årgange, men også for landet som helhed.

Samtidig med undervisningen skulle lærlingenes antal gerne ændres. Arbejds-markedskommissionen har som mål sat en årlig tilgang på ca. 17.000 lærlinge indenfor håndværks- og industrifagene, mens der i 1954, som nåede efterkrigstidens største tal, blev oprettet ca. 13.500 lærekontrakter i disse erhverv. Figurerne her illustrerer, hvilke ændringer der vil ske i tilgangen til en række fag, hvis kommissionens mål nås. Det er afrundede 1954-tal, der sammenlignes med. Antallet af nye lærlinge har både i 1955 og 56 været svagt nedadgående.

Tungt lastet med romaner og faglig læsning er bogbåden på billedet i midten ved at lægge ind ved en af de små øer, der fra biblioteket i Svendborg betjenes af den sejrende biblioteksfilial. Herover to læsere, der venter på at bytte bøger – til højre på siden ses lånerne ombord i båden. Nederst på siden til venstre ser de yngre læsere efter, om bogbåden har de rigtige indianer-romaner med i sin børneafdeling, til højre ses en låner, der har fyldt sin kasse med lektur, nok til alle friaftener indtil bogbåden påny kommer til øen.

Alle har vi let adgang til bibliotekerne, men de, der bor på de små sydfyenske øer, har et særligt privilegium: Biblioteket kommer til lånerne, sejlede, omend kun få gange om året

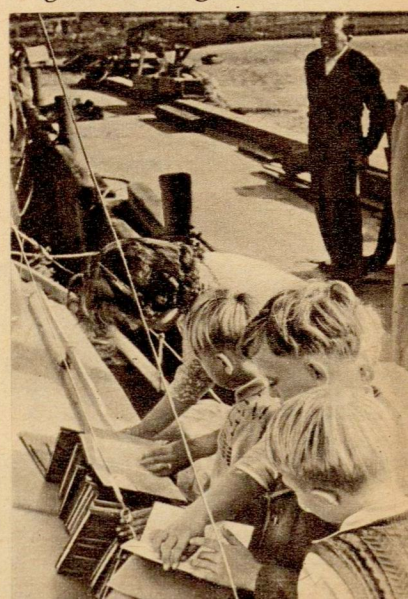
FIRE gange om året oprinder der en virkelig festdag på småøerne *Birkholm, Skarø, Drejø og Hjortø* i farvandet syd for Svendborg. Fire gange om året løber en stor motorbåd ind i de idylliske havne, og motorbåden har kultur ombord, kultur i kassevis – kort sagt bogbåden er på vej ind mod fortøjningspladsen, og der bliver liv i de små isolerede samfund i det danske sydhav.

Overalt i landet spiller bibliotekernes mobile bogtjeneste en meget stor rolle – både i underholdningens og folkeoplysningens tjeneste. Selv på den dårligste hedevej trækker biblioteksbusen sine hjulspor, men centralbiblioteket i Svendborg har det særlige problem at skulle forsyne læserne på de små øer med litteratur. Det kan kun gøres ad søvejen, og derfor benytter Svendborgbiblioteket sig af Danmarks eneste bogbåd. Det er Falcks redningskorps i Svendborg, der lægger båd til, medens biblioteket sørger for lasten, som består af ca. 500 bøger, forsvarligt pakket i kasser og dækket af pressenninger – og desuden sender man naturligvis en kyndig bibliotekar med på turen, som normalt varer en dagstid.

Når lastearbejdet er overstået i Svendborg havn tidligt

om morgenen, står motorbåden til søs med kursen mod de små øer. Her er man i forvejen adviseret om bådens ankomst, og når det hvidmalede skrog dukker op blandt de mange øer og og holme, er beboerne allerede på vej mod havnepladsen med deres byttebøger i kurve og tasker, under armen eller knyttet i et tørklæde. Enkelte læseheste skal have så store forsyninger af litteratur, at det er nødvendigt at tage en avisforet trillebør eller sildekasse til hjælp til transporten.

Selve bogudlånet finder sted på motorbådens agterdæk. Så snart fortøjningerne er gjort fast, åbner biblioteket, dvs. kasserne lukkes op, og lånerne går i gang med at vælge og vrage mellem bøgerne. Biblio-

Str. 40
Trøje **9,45**
Benklæder **8,45**

Stufet fin-rib
slidstærkt og
behageligt

ET KVALITETSPRODUKT

BOGBÅDEN KOMMER ...

tekaren har system i sagerne, lånerkortene bliver stemplet, og de allerede læste bøger tages tilbage. Ind imellem får de læselystne gode råd og vejledninger, medens læsere med specielle ønsker på bøger, som ikke findes i kasserne, skrives op og får som alle andre bibliotekslånere deres særlige ønsker opfyldt. Blot må lånerne på disse sydfyenske øer udvise stor tålmodighed, for de bøger, der således er udtrykt særlige ønsker om, kommer først om et par måneder, nemlig når bogbåden igen lægger til.

Biblioteksarbejdet går ellers raskt fra hånden – akkurat som på et hvilket som helst andet bibliotek – blot er forskellen den, at her risikerer man let, at en måge taber en hilsen ned over læserne langs bibliotekarens skranke, styrehusets tag.

På øerne findes der i forvejen ganske små sognebiblioteker med et stærkt begrænset

udvalg af litteratur. Ialt må Svendborgs centralbibliotek betjene ca. 400 mennesker – alle øboere – ved hjælp af bogbåden, og biblioteket har den glæde at være i kontakt med et levende og læselystent publikum. Her har man nemlig adgang til at tage flere bøger med sig hjem end andre steder i landet, og man kan beholde bøgerne betydeligt længere – lige til bogbåden kommer næste gang.

Det er et meget bredt udsnit af øens befolkning, som på disse specielle dage trænges om bogkasserne. Her er fiskere og landmænd, børn og voksne, unge og gamle. Medens fiskerdrengen lynhurtigt gennemløber den sidste kriminalroman for at se „om der er no'et ved den“, står en 70 årig landmand og blader forsigtigt i et af litteraturens gamle mesterværker. Slægtsromaner finder livlig afsætning blandt kørnerne, og de unge piger forsyner sig ivrigt med faglige bøger, der henter sine emner indenfor den verden, der er kvindens – og så naturligvis romaner af moderne tilsnit.

Særligt i disse småsamfund kan man mærke, hvorledes læselysten har sin egen sæson. Blandt landmændene kan man naturligvis ikke forvente nogen stor konsumering af litteratur i sommermånederne, hvor jorden kræver hver time på dagen. Men når høsten er bjerget i hus, og også i det tidlige forår, er der livligt rykind på motorbådens agterdæk.

Efter et par timers forløb bliver bogkasserne igen pakket sammen, og øens beboere forlader havnepladsen i forskellige retninger, alle med frisk læsning under armen. Tilbage på kajen kan man se en ung kone i lykkelige omstændigheder. Hun er ved at bestille en bog om barnepleje – og da der

er mindst to måneder til næste „ombæring“, og nedkomsten er umiddelbart forestående, griber bibliotekaren til den allersidste sikkerhedsventil i den slags situationer og noterer i sin lommebog:

– Håndbog i barnepleje skal endelig sendes med postbåden på fredag ...

Arbejdstøjet i Topklassen

ET KVALITETS-PRODUKT FRA

ALVERDENS ANDELSFOLK

til kongres i Stockholm

Den russiske fællesforenings præsident og sovjet-delegationens leder Klimov i en pause under kongresforhandlingerne.

Kongressens øverste ledere I.C.A.s direktør Watkins, generalsekretær miss Polley og I.C.A.s præsident Marcel Brot drøfter et kongres-problem, medens en af kongressens hovedtalere, direktør Albin Johansson (i forgrunden) samtaler med det svenske regeringsmedlem, minister Kling.

Andels-verdensforbundets 4-dages kongres i Stockholm (side 4-5) var et vældigt maskineri, udstyret med alt, hvad moderne teknik kan præstere - bl. a. oversættelse til fire sprog samtidig med taler-indlæggene. Til venstre ses mikrofoner og kontrollamper på præsidentens bord. Præsidenten Marcel Brot (fransk) i forgrunden. Vicepræsidenten Bonow (svensk) for bordenden. De delegeredes talerstol i baggrunden.

Helt fra Japan var kommet en delegation på fire medlemmer (herover), som ivrigt tog del i debatten, navnlig om atomfaren.

- I SKOLEN

Ta BUKO til bords...

Lynhurtig reparation

af ARBEJDSTØJET

Skån Dem selv for timelangt arbejde! Lapning og stopning klares på et øjeblik - så det holder.

Den flydende tråd

I tube eller flaske.
Rækker langt.

BRUGSEN har den

FARV SELV MED OPAL OG SPAR PENGE!

Garderoben, gardinerne, dækketøjet o. s. v. bliver som nyt, når det farves med **Opal-farver**, der findes i 39 moderne kulører - se farvekortet - og kan farve:

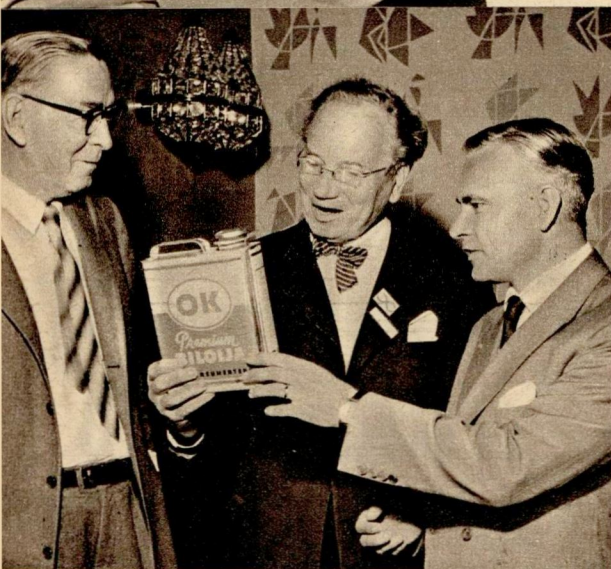
Uld, Halvuld, Silke, Halvsilke, Bomuld, Linned endvidere Nylon o. s. v.

DET ER SÅ LET AT FARVE MED **OPAL**

Brug Opanol til blegning og affarvning - det skåner tøjet!

FARVEFABRIKEN OPAL A/S

Ivrigte tilhørere til debatten i Stockholm om kooperativ hjælp til underudviklede lande var de 22 kooperatører fra hele verden, der for tiden deltager i den danske regerings andelskursus på Schäffergården i Gentofte. Nedenfor tre af dem (to med oversættertelefoner). Længst tilbage kursuslederen Clemens Pedersen og til højre hans assistent lærer Haugård, Andelsskolen.

Spørgsmålet om at udvide den internationale olie-kooperation (I.C.P.A.) til verdens-format var stærkt i forgrunden. Her præsenteres I.C.P.A.s præsident Albin Johansson for en dunk olie, fremstillet og forhandlet udelukkende gennem kooperative kanaler. Oliekooperationens ophavsmand, mr. Howard Cowden, som i U.S.A. dirigerer et olieselskab i stærk konkurrence med de store olieselskaber, ses til venstre.

Kom

fløde-pålægchokolade

på brødet, -

der er 10 store stykker

i en æske,

og det er både nemt

og lækkert pålæg

KÆRKOMMEN

*pålægs
variation*

BRUGSEN

HVAD NYTTE ER DET TIL?

En af de statsinstitutioner, der oftest må stå for skud, er Statens Husholdningsråd – allersenest kritiseret på flere punkter af selveste Forvaltningsnævnets spareeksperter. Et politisk parti har endog foreslået rådet afskaffet. Hvad bruges bevillingerne til? Hvordan er arbejdet lagt til rette? Nytter indsatsen? Nedenstående oversigt fortæller herom.

HUSHOLDNINGSRÅDET ødsler penge på flotte nybygninger, tyranniserer erhvervslivet med sine afprøvningsordninger, tager naturlige arbejdsopgaver ud af hænderne på husmoderforeningerne, bruger de to minutter om morgenen til overflødige selvfølgeligheder og antager stadig nyt personale, hvis arbejde ingen har udbytte af.

Sådan lyder et udpluk af de voldsomme angreb, Statens Husholdningsråd bare i de seneste måneder har været udsat for i den offentlige debat. Hertil føjedes for kort tid siden en saglig kritik fra Forvalt-

ningsnævnet, hvis opgave er at give forslag til forenkling og billiggørelse af statens administration, en kritik, der bl. a. gik ud på,

⌚ at noget af rådets forsøgsarbejde lige så godt kan flyttes over på andre statslige laboratorier,

⌚ at den øvrige del af forsøgene må ind i mere systematiske rammer,

⌚ at en egentlig videnskabelig forskning ikke er husholdningsrådets sag, og

⌚ at oplysningsvirksomheden kunne rationaliseres. Herunder sluttede Forvaltningsnævnet op om angrebet på de „to minut-

ter“ med en bemærkning om, at „de er af tvivlsom værdi, i hvert fald i den nuværende form“.

Om en del af kritikken er berettiget eller ej, skal vi ikke komme ind på, men een ting er sikker: Ingen bør lade sit syn på sagen bygge på nogle enkelte detaljer, der tilfældigvis har virket irriterende, men først danne sig et kort overblik over rådets mangesidede og energiske indsats og omkostningerne derved. Bagefter kan enhver husmoder gøre op, hvorvidt hun og hendes familie har råd til at undvære dette hjælpemiddel – læs derfor denne gennemgang.

Køkkenurter på „operationsbordet“

Så længe der foretages statsforsøg med fodring af kvæg og svin, ja endog af mink og bæver, må der også være rimelighed i at fortsætte undersøgelser, der omfatter den menneskelige ernæring, blev der sagt til forsvaret for Husholdningsrådet i en folketingsdebat for nylig. Levnedsmiddelforsøgene er netop en af arbejdets vigtigste grene. Siden 1948 har forbruget af grønsager, sødmælk, æg, ost og fisk herhjemme været faldende, mens forbruget af fedtstoffer og sukker er steget. Husholdningsrådet har en stor mission i at få ændret dette forhold. Alene og i samarbejde med andre institutioner har rådet i de forløbne to år bl. a. foretaget omfattende undersøgelser af køkkenurter (nærings- og vitaminindhold, kogetid, svind, farvebedømmelse osv.), herunder også smagsvurderinger af urter, der

har været udsat for forskellige sprøjtemidler.

Konserverede ærter har været under luppen. Sammen med Forbrugerrådet har rådet foretaget over 500 indkøb i 16 varegrupper af fabrikkspakkede varer, hvorved det viste sig, at mærkningen med nettovægt lader meget tilbage at ønske. Arbejdet resulterede i en forbrugergavnlig aktion fra Monopoltilsynet i form af en bekendtgørelse om nettovægtmærkning. Skiveskåret rugbrøds holdbarhed er undersøgt i samarbejde med sundhedsmyndighederne. – Bageforsøg med forskelligt mel, forsøg med mayonnaise, marmelade og meget andet er udført til gavn for familiernes ernæring og sundhed.

Duer køkkengrejene?

Tidligere måtte husmødrene gøre deres egne – og ofte kostbare – erfaringer med at finde frem til de rigtige husholdningsredskaber, nu prøver Husholdningsrådet redskaberne på alle husmødres vegne. Forbrugernes irritation over uhensigtsmæssige køkkengrej var en af drivkræfterne ved Husholdningsrådets opståen. På det seneste har rådet i samarbejde med Statens Redskabsprøver afprøvet vaskemaskiner, tørrecentrifuger m. m. I nybygningen på Amager er mulighederne for prøvearbejdet

24⁸⁵

Slidmand

SLIDMAND gør skjorte-velvære

ET KVALITETSPRODUKT FRA

I denne del af bygningen har Danske Husmødres Forbrugerråd til huse.

Foredragssal med 100 pladser og en udstillingssal samt et operatørrum til forevisning af film og lysbilleder. Her gives besked om rådets indsats til husmødre, foreninger, husholdningskonsulenter, skoler, fabrikanten, handlen og mange andre. 4000 gæster har hidtil besøgt de nye bygninger og hørt foredrag om rådets arbejde.

Frokoststue med plads til ca. 60 personer.

stærkt forbedret: For monopoltilsynet er udført sammenligninger af kvaliteten af både danske og importerede gryder, stegepander, opvaskebaljer og skærebrætter. I de veludstyrede laboratorier undersøges, hvor dyre køleskabe af ni forskellige fabrikater er i drift ved forskellige temperaturer, og hvor effektive forskellige bonemaskiner er.

Forsøgene har resulteret i indkøbsvejledninger for bl. a. bageforme, koge- og stegegrejer, fløjtekedler, råkostapparater og kødhakkemaskiner. — Mange fabrikater søger til Husholdningsrådet for at få tilladelse til at bruge det stadig mere kendte mærkat: „Fremstillet i samråd med Statens Husholdningsråd“. Ofte er Husholdningsrådets eksperter i stand til at foreslå forskellige tekniske forbedringer, inden redskaberne sendes ud på markedet. Endelig omfatter undersøgelsesarbejdet en række tekstiler. Udgifterne til denne kvalitetskontrol betales af fabrikaterne selv.

Al viden skal ud af huset

Kronen på værket er den oplysning, som via radio, trykte meddelelser, foredragsvirksomhed, udstillinger, film og besvarelser af telefoniske og skriftlige forespørgsler strømmer ud af huset hver eneste dag, ikke alene direkte til den enkelte husmoder, men tillige som en håndsrækning til kursusledere, husholdningsskoler og konsulenter. Næsten al hus-

holdningsundervisning i Danmark benytter sig flittigt af materiale, udarbejdet af Husholdningsrådet. Myndighederne har i mange tilfælde udnyttet Husholdningsrådets forbindelsesapparat ud til befolkningen, f. eks. advarsler fra Sundhedsstyrelsen bl. a. mod en termoflaske til opbevaring af natmåltid til spædbørn og mod en stærkt opreklameret gulvfernisfjerner, hvis dampe kunne være livsfarlige.

Op mod 4000 husholdningsfagfolk abonnerer på rådets „Faglige Meddelelser“, der fortæller om resultaterne af levnedsmiddelforsøg, om kontrol med husholdningsredskaber, om de mange nye stoffer, der bringes på markedet, og om lægelige undersøgelser af de rigtige arbejdsstillinger for husmødre osv. Instruktive pjecer, hvis indhold har betydning for enhver familie, udsendes efter behov. Nogle er gratis, mens andre sælges for en pris, der dækker fremstillingsudgiften. Ifølge rådets netop udsendte årsberetning er der gennem de sidste par år udsendt ca. 650.000 eksemplarer af forskellige pjecer, både om ernæring, konservering, indkøbsvejledninger, pletaftagning m. fl. Blandt filmstoffet er en af de største successer en ernæ-

ringsfilm om „Kostens 6 grundpiller“, der alene sidste år har været fremvist næsten 700 gange og også bruges i andre skandinaviske lande.

De „to minutter“, der i parantes bemærket ikke betales af rådets midler, men af radiolicensen, har været udsendt siden 1949 og når med sine mange værdifulde oplysninger ud til et meget stort publikum — så stort, at næsten al kritik i debatten drejer sig om de to minutter, til trods for, at de kun er en lille gren af Husholdningsrådets arbejde. Et større udvalg af husholdningsfolk, rådgivende ved tilrettelæggningen af radioudsendelserne, sørger for at holde sig orienteret om husmødrenes reaktioner på det udsendte radiostof.

Fra en oplysningscentral i København gives der vejledning til alle husmødre, der henvender sig med problemer. Om forbrugernes interesse vidner, at Husholdningsrådets organer i tiden fra 1955–57 har besvaret op mod 80.000 forespørgsler fra husmødre!

Foruden forsøgsarbejde og oplysningsspredning har Statens Husholdningsråd en række andre virkefelter, hvor det varetager forbrugernes interesser, heriblandt

◀ samarbejde med vaskerierne om indførelse af de bedst mulige vaskemetoder m. m.

◀ deltagelse i en ny, stor undersøgelse, iværksat af Den europæiske økonomiske samarbejdsorganisation, for søgt forbrugeroplysning om landbrugsvarer og levnedsmidler.

◀ medindflydelse på myndighedernes afgørelser af spørgsmål inden for levnedsmiddellovgivningen, f. eks. har man fået forelagt sager om vildledende varebetegnelser, falsk vitaminreklame, iblanding af sand i kaffeerstatning (!) osv.

Hvad koster Husholdningsrådet?

De sidste tal viser en samlet årlig udgift på 640.000 kr., en sum, der svarer til et halvt hundrede øre pr. husstand i Danmark. Hvorvidt Husholdningsrådets arbejde på enkelte punkter kan forenkles, må eksperterne afgøre, men givet er det, at en hjælpevirksomhed af denne art under ingen omstændigheder kan undværes i et samfund, hvor stadig flere husmødre har arbejde uden for hjemmet, hvor stadig nye varer udbydes, hvor levnedsmiddelforsyningen i stadig højere grad samles på fabrikker — og hvor ca. 12 milliarder kroner omsættes af forbrugerne pr. år.

Her tilrettelægges de meget omstridte „to minutter“, der sendes alle hverdage kl. 6 og 8 efter Pressens Radioavis, og andre radioudsendelser, heriblandt to ugentlige eftermiddagsudsendelser og en spørgebrevkasse hver 14. dag. Herfra udsendes oplysningsmateriale og talrige pjecer, alt sammen med henblik på at nyttiggøre arbejdsresultaterne for hvert enkelt hjem. Husholdningsrådets samfundsgavn står og falder med oplysningsspredningens dygtighed og effektivitet. Her er også et bibliotek med 100 tidsskrifter og 2000 bind faglitteratur om husholdningsproblemer.

Billedet viser Husholdningsrådets omdiskuterede nybygning på Amager i København, hvor alle må gå pænt op ad trapperne, fordi elevator er sparet. Anskaffelsessummen har udgjort 3,2 mill. kr., hvoraf 2,7 mill. enstemmigt blev bevilget af Finansudvalget og resten — 500.000 kr. — stilledes til rådighed fra amerikansk side til inventar og laboratorieudstyr. Bygningen opførtes efter krav fra bevillingsmyndighederne som utraditionelt byggeri, dvs. med mindst muligt murerarbejde — derfor blev det jernbeton. For at billigere de tekniske installationer er alle forsøgsrum placeret i stue og på 1. sal. Alt læst kontorinventar svarer til statsadministrationens norm — ingen fløthedel. Alligevel er bygningen indre et lukket rum.

I denne etage foregår to af de vigtigste sider af Husholdningsrådets arbejde, nemlig levnedsmiddelforsøgene og afprøvningen af husholdningsredskaber. Levnedsmiddellafdelingen omfatter et stort forsøgs køkken med 10 lukkede kabiner, hvor man b. dømmer madens smag og konsistens, samt et kemisk og et mikrobiologisk laboratorium. Også industrielt tilberedt mad undersøges her. I redskabsafdelingen er der bl. a. et lokale, hvor man kan afprøve kogeapparater både ved fyring i „gammeldags“ komfur, ved opvarmning med bygas og flaskegas samt elektricitet.

Her foregår forsøg med tekstiler, vask og vaskemidler samt kontrol med den nylig indførte mærkning af danske tekstilvarer. Her er ganske almindelige vaske-, tørre- og strygerum som rundt om i hjemmene, men også laboratorier med måleapparater til bestemmelse af lysægtighed, vaskeægtighed, styrkeforhold, vaskemidlers effektivitet m. m. Oplags- og fryserum undersøges konserveringsmetoder, og i et stort lokale, der hurtigt kan deles op i rum af skiftende størrelse, så vand, gas, elektricitet og afløb kan installeres hvorsomhelst, prøver man sig frem til de bedst mulige arbejdsstillinger for husmoderen, hensigtsmæssig køkkenindretning, afprøvning af gulvmaterialer osv., alt sammen til gavn for Danmarks husmødre.

Slentren gennem København med Steen Christensen

FRIHEDSSTØTTEN syner ikke meget mellem de store forretningsejendomme, der i de senere år er rejst her på Vesterbro ved Københavns hovedbanegård. Så længe de lave, barakagtige butiksbygninger endnu lå der som en slags baggrund, kunne man dog få et helt imponerende indtryk af det gamle monument, og da støtten i 1798 blev afsløret, må den med sine femten meter have virket som en vældig forpost for København. Dengang stod frihedsstøtten jo *uden for* København, på den københavnske befæstnings forteræn. Vesterbro førte over den brede stadsgrav til Vesterport, byen dukkede sig bag sine træbevoksede volde, og man så kun dens høje spir. Ak, hvor forandret! I dag står frihedsstøtten beskeden mellem kolosser af stål, beton og glas, omsuset af trafikvirvar, af sporvogns- og motorstøj, mon man ikke en skønne dag flytter frihedsstøtten ud til et idyllisk sted, hvor søjlen kan hævde sig på en baggrund af grønt og træer?

Vesterbrogade er en udpræget storstadsgade med et internationalt drag over sig. Det gamle københavnske særpræg, som man så let finder inde i selve byen, på den anden side Rådhuspladsen, er det svært at genfinde på Vesterbro. Men det er en levende – og på en solskinsdag næsten bedøvende livfuld – gade, og i enhver af døgnets timer en færdselsåre med et fejende sving over sig.

Men hovedbanegården sætter også sit præg på Vesterbro.

Et halvt hundred tusinde mennesker passerer ind og ud af banegården hver dag, og det må jo sætte sit præg på et bykvarter. Danmarks største banegård ekspederer daglig op mod 600 tog, heri dog indbereget de lokale S-tog, og der sælges næsten 17.000 billetter.

Her på hovedbanegården kommer masser af turister, men rigtignok også en del, som skal bosætte sig varigt i København. Mange af dem kommer bogstavelig talt – og andre billedligt talt – ikke længere end til Vesterbro. Men adskillige af indflytterne ender som solide næringsdrivende borgere på Vesterbro, og vistnok er denne bydel i det hele taget særlig foretrukket af indflyttede provinsianere. Det skyldes måske blandt andet, at gaden ikke virker påtrængende københavnsk.

Mere end et „åndehul“

Og så har Vesterbro *Tivoli*, en i og for sig mærkelig forlystelsespark. Tivoli er præget af gammel kultur, og er nu efterhånden måske ved at blive en næsten for

Frihedsstøtten bliver mindre og mindre, efterhånden som husene omkring den bliver større og større.

adstadig og fornem institution. Men alligevel – københavnernes kan ikke tænke sig deres by uden Tivoli her midt i byens hjerte, og for udlandingen er Tivoli altid et vidunder just i kraft af sit fine kulturpræg og sin stilfærdige fornøjelighed. Hvor de fremmede end kommer fra, så taber de deres hjerte til Tivoli. Her er en hygge, som de slet ikke kender, og her er tilmed så mange gratis forlystelser.

København, ja hele Danmark må have haft behov for Tivoli, da den i 1843 blev anlagt på fæstningsterrænet uden for voldene.

Tivoli slog straks an. Den første sæson, kun fra 15. august til 2. oktober, havde Tivoli 175.000 gæster, et imponerende antal, når man

Vistnok er Tivoli det er rigtig trofast over for Tivoli-aften i mere end en stumme, grinende klodsmå – Sig noget, Pjerrot ...

Vesterbro's rette herrer

Den forreste del af Vesterbro ses kvarter. Dengang Tivoli dede forstadsgade være som mange af dens gøglere end til Vesterbro. Man så boede stærke kvinde, der kunne lange hår! Panoramaer, her noget sidestykke hverken me! som udråberen med

Her var også danseboden rundt, hvor det ofte gik at stod mest af tjenende piger, svende – de sidste spillede Vesterbro, der også var slagtneren i danseboden med for

På Vesterbro

tager i betragtning, at København dengang kun havde 120.000 indbyggere. Det følgende år kom folk i flokke fra Fyn og Jylland, og det var dog før vi havde fået vor første jernbane. Nu kommer der i en Tivoli-sæson over fire millioner, lige så mange som der er mennesker i Danmark.

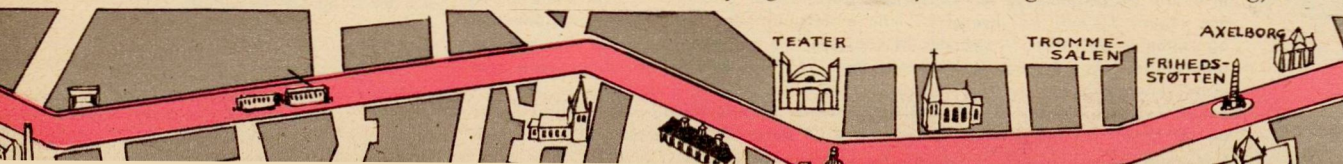
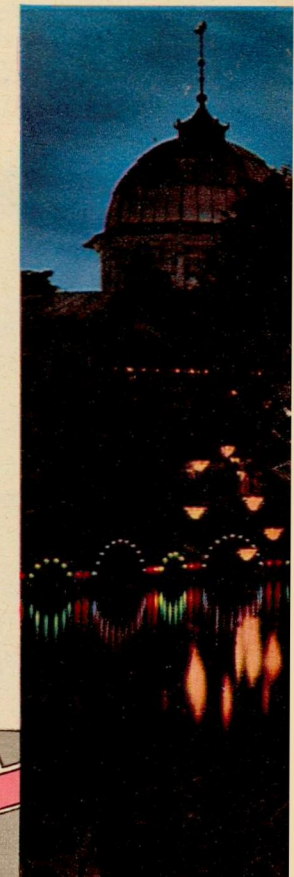
Ingen af Tivolis første bygninger står tilbage, men hovedtrækkene i havens anlæg fra 1843 har ikke forandret sig synderligt. *Promenaden* fra hovedindgangen ned gennem haven er den samme nu som dengang, og de forskellige forlystelser er også stort set placeret som dengang – og er af samme art. Koncertsal og ruthebane var der allerede i første sæson. Restauranterne Divan I og Divan II hører også til det ældste Tivoli, ligesom naturligvis „søen“, der for resten dengang var en del af Københavns voldgrav.

Sig noget, Pjerrot

Pantomimeteatret, den mest elskede af Tivolis forlystelser, kom først nogle år efter åbningen. Pantomimerne var indført her i landet nogle år forinden af italieneren Casorti. Han digtede selv pantomimer, og enkelte af dem opføres endnu i Tivoli, bl. a. *Harlekin mekanisk statue*.

Hvem nænner at snyde sig selv for et kik på Pantomimeteatret? Allerede bygningen, den yndefulde kinesiske pavillon med påfuglehalen som „tæppe“ for scenen, er en glæde for øjet og sindet. Og hvilket lykkeligt indfald, denne påfuglehal, som folder sig sammen for at lade os se Pjerrot, Harlekin og Columbine. Man kunne næsten ønske, at teatret var lige så gammelt som Tivoli, men det er det ikke, selv om dets alder er anselig, opført 1874. Og pantomimerne i sig selv med deres henrivende barnlige toner, der stammer fra gamle, troskyldige tider, henrykker i dag, som de altid har gjort.

lidt for lummer. Men små gamle dage dukkede op på været dem gunstige. Det er virkelige teater Det ny Teater dog til ære for den g

ste sted i verden, hvor man
errot. Hør råbet, som hver
enneskealder har lydt til den
r, som så let falder på halen:

oro har altid været forlystelse
var ung, kunne den befær-
en hel dyrehavsbakke, fordi
bakkesæsonen flyttede ud
ved bod, fortælles det: den
bære adskillige mænd i sit
mærkelige, der ikke havde
jorden eller uden for sam-
j røst forkyndte.

der for resten var åbne året
for lystigt til. Publikum be-
oldater, matroser og slagter-
n dominerende rolle på Ve-
es kvarter. Ofte endte afte-
ngende slagsmål mellem sol-
g matroser, der havde svært
blive enige om, hvem af
der betød mest for fædre-
s frelse. Det skete dog lige
at hærens og flådens repræ-
ter fandt hinanden i et fæl-
svar mod slagterne, der altid
lyst til at vise, hvem der
vesterbros rette herrer ...

Det moderne Vesterbros dan-
suranter går det i dag mere
digt til. Deres tone er ikke
frisk, snarere sommetider
ntrene og varieteerne, som i
vesterbro? Tiderne har ikke
n trøst, at Vesterbros eneste
r, har vist livskraft, det tje-
e smag. Scala, det berømte

revyteater, ak det er kun et minde. Nu bliver bygningen
som bekendt af Fællesforeningen og HB indrettet til at
huse magasin ANVA. Det var her i 1882, at der tændtes
75 glødelamper, og dermed første gang, københavnere
så elektrisk lys. Hele byen strømmede til og begejstredes.
En ny tid var i anmarch. Manden, der dengang stod bag
foretagendet, Hellig-Hansen kaldet, gik det for resten
sorgeligt, han gik fallit og endte som fattiglem, den
eneste af anstaltens beboere, der var ridder af Danne-
brog ...

Trommesal og skydebane

Man går ikke omkring på Vesterbro uden at lægge
mærke til det ejendommelige gadenavn: Trommesalen,
navnet har intet at gøre med de trommer, som er ethvert
orkesters hovedbestanddel. Trommesalen var engang
byens kvægmarked, med store folde og skure til slagte-
kvæget, som ad landevejene var drevet ind til byen i
langsomme flokke, og beliggenheden netop her skyldtes
et kongeligt forbud mod at føre slagtekvæget ind i byen
bag volden. Så opstod slagtekvægsmarkedet og alt, hvad
dette trak med sig, her hvor byen mødtes med landet og
de to vigtige landeveje: Kongevejen og Roskilde lande-
vej. Navnet, ja det kom af, at kvægmarkedets åbning
blev forkyndt ved trommehvirvler. Og trommesalens
slagtersvende var som sagt med til at sætte kulør på
kvarteret.

Men der var også faste kobesætninger på Vesterbro,
hos brændevinsbrænderne, som lod køerne fodre med
bærmen fra spritproduktionen og solgte mælken til kø-
benhavnere. Endnu i halvfemserne havde en brænde-
vinsbrænder over hundrede køer – i en stald på en
førstesal ...

Så er det hyggeligere at tænke på Skydebanen. Den
smukke og fornemme bygning stammer fra det attende
århundrede. Her samledes „skydebrødrene“ for at pleje
århundredgamle traditioner, og mangan gæv borgermand
har betragtet det som lykkens højdepunkt at deltage i
den årlige kongefugleskydning, hvor selve majestæten
førte an i nedskydningen af „papegøjen“ og i den på-

følgende kæmpemiddag. Nu holder skydebrødrene til
helt ude i Klampenborg, skydebanens gamle have er
blevet legeplads for børnene i de indeklemt sidegader
– og hvor de trængte til denne legeplads. Skydebrød-
renes gamle palæ er nu indvendig blevet færdigrestau-
reret, og huser Københavns Bymuseum, en samling, der
studies lige så ivrigt som postmuseet i samme bygning.
To museer, der fra deres skjul er kommet ud i lyset på
Vesterbro.

I lysets eventyrlige skær

Men når man slentrer ad Vesterbrogade, vil man jo
først og fremmest fanges af gadelivets kosmopolitiske
tone. På Vesterbro kan man træffe mennesker af alle
nationaliteter og høre alverdens sprog. Og havde man
et røntgenblik, der kunne trænge ind i sjælene, ville
man nok også lægge mærke til en og anden elegant
klædt, men tvivlsom „gentleman“ ... hvor mange inter-
nationale tyveknegte har ikke spadseret ad denne gade
med et vagtsomt blik – om der skulle være en opdager,
som har hørt et eller andet fra „herrens“ hjemland ...
Som så mange andre har denne herre søgt ind til Vester-
bro. Sidegaderne rummer utallige hoteller og pensiona-
ter, mærkelige skæbner skjuler sig bag mange af de
grå huses facader.

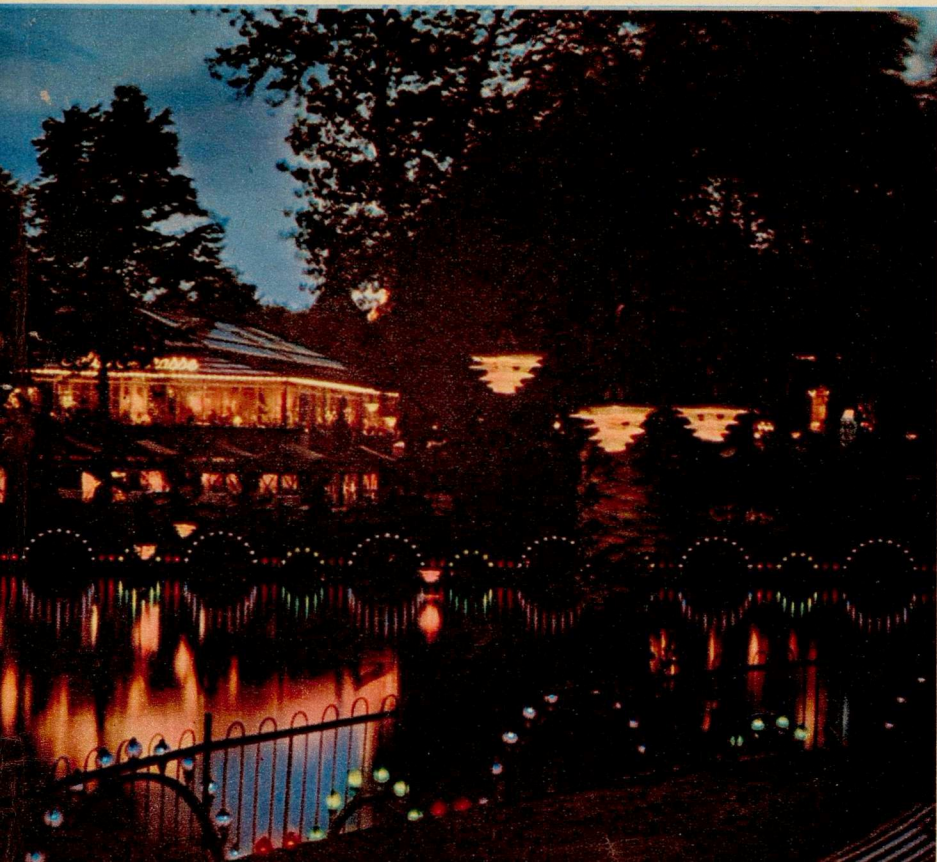
Måske skal man helst se Vesterbrogade om aftenen
under lysreklamanes eventyrlige skær. Da strækker ga-
den sig som en aladdinhu, tilsyneladende fuld af for-
jættelser. Let og smilende strømmer de store menneske-
sværme afsted, kørebanens trafik bruser festligt, alt sy-
nes munterhed og glæde, men der findes adskillige hjem
ude over landet, for hvem en søn eller datter har mistet
holdet på tilværelsen i Vesterbros menneskestrømme.
I sidegaderne kan der fortælles et og andet om det. Og
under de farvestrålende lysreklamer støder man hvert
øjeblik på slentrende ungdom, der taler med jydsk eller
øboakcent, men synes at finde lidt for meget behag i
det københavnske natteliv. Ingen anden gade i Danmark
kan tælle så mange små og store ungdomstragedier ...

Midt i byen og lige ved landet

På en fjerdesal bor en gammel forhenværende gærd-
ejer fra Jylland. Skæret af lysreklamerne flammer ind
i hans stuer, og gadelarmen slår mod hans ruder. Hvor-
dan befinder han sig, den gamle jyde, der i næsten
halvfjerds år har levet mellem marker og skove? Be-
synderligt nok nyder han støjen og tummelen og det
voldsomme lys. Det virker stimulerende, siger han, –
og så er der menneskene!

Han gør bekendtskaber, og han kommer i snak med
mærkelige folk allevegne fra. I ejendommen findes
artistpensionater, og han træffer cirkusfolk på trappen,
nu en kineser, nu en brasilianer, nu en ægte afrikansk
neger. Næsten dagligt kigger han ind i nye verdener ...
Og så er det ham en dejlig fornemmelse, at hans hjem-
egns grønne marker og skove begynder lige om hjørnet,
for der ligger jo hovedbanegården. Overfalder han af
længsel, går han derhen, sætter sig på en bænk i bane-
gårdens forhal og skal så bare vise nogen tålmodighed.
Det skal nok vise sig, at en eller anden han kender –
eller som kender en, han kender, kommer forbi, hoved-
banegården er et sted, hvor alle danske før eller siden
kommer ...

Et stykke af Københavns gamle voldgrav ligger inde i Tivoli, som
„søen“. Her sejler i dag små motorbåde rundt i et hjørne, men søen
skal man heller ikke sejle på, den skal man se og glæde sig over,
allermest i tusmørketimen, når dagslyset viger, når Tivolis illumination
er tændt i alle farver, og den gamle haves trylleri er allerstørst.

HJERTECREPE

NY HJERTEGARN-
STRIKKEBOG den 15. august
— fuld af dejlige modeller
til baby, børn og voksne.
Pris kr. 2,75

I BRUGSEN

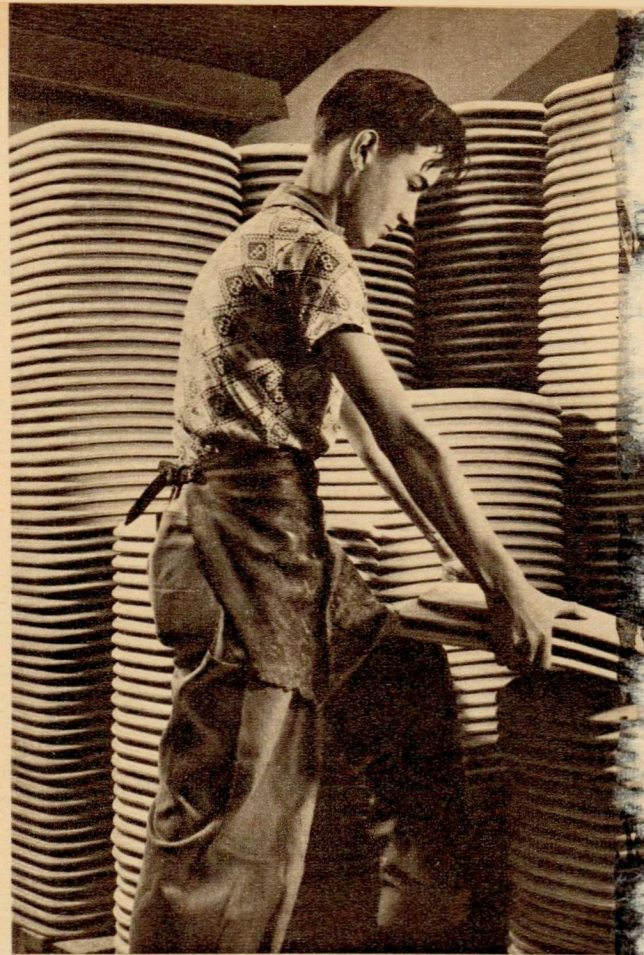
KØB DERES GARN

HJERTECREPE er værd at huske, når De vælger garn — også fordi det er mølsikret efter EULAN metoden, som sikrer garnet i hele dets levetid trods vask og kemisk rensning.

BRUGSEN har andre gode HJERTEGARNER som: GOBELIN M — GOBELIN P — GOBELIN O — PRINSESSEGARN — SWEATERGARN og BABY-GARN.

BRUGSEN

HAR DE RIGTIGE GARNER

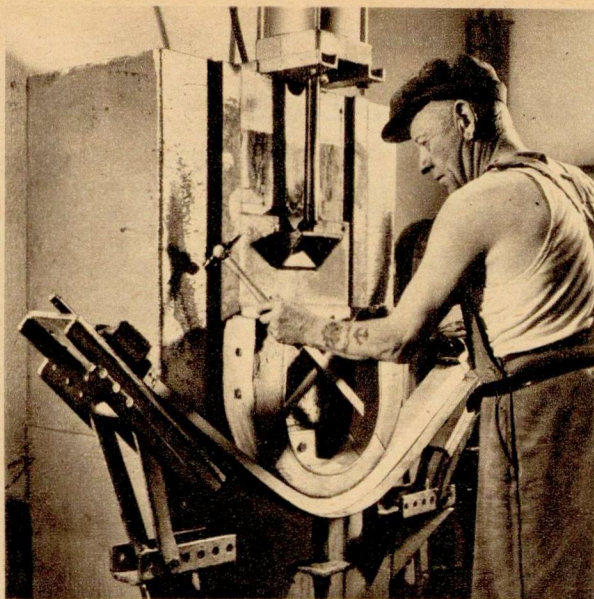
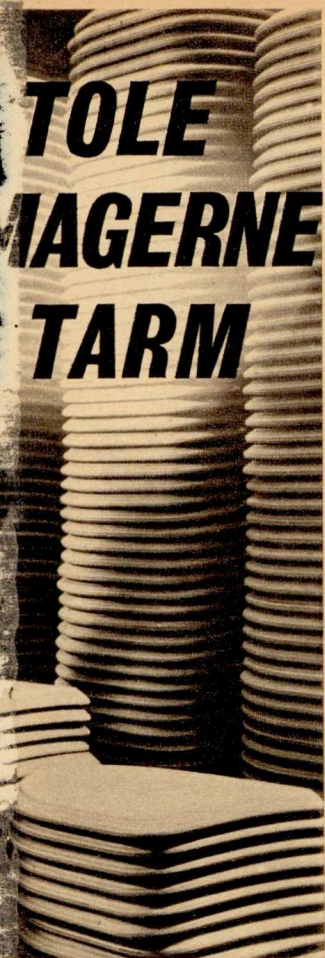

Der er forståeligt nok brug for mange stole, for der skal som regel seks til hvert bord. At stolemagerens virke på FDB's møbelfabrik i Tarm er specialisters dygtige behandling af træ og maskiner viser denne beretning om den nye armstol J 64. Vi er sprunget lige ind i fabrikationsprocessen og ser bort fra forarbejdet, som ligger i træets behandling og oparbejdning til de elementer, stolen er sammensat af.

Samlingen af stolene er ikke det mindst vigtige i processen og foregår på håndværksmæssig vis uden hjælp af maskiner. Alle dele er fremstillet uafhængigt af hinanden og ligger så på halvfærdiglageret, indtil man kan samle en serie på omkring 1000 stole. Man benytter denne fremgangsmåde for ikke ustandseligt at skulle omstille maskinerne fra det ene til det andet.

TOLE MAGERNE TARM

Sædet i armstolen er den største af stolens enkelt-heder. Resten er hovedsageligt pinde – pinde til ben, til ryg og til tværstykker, og alt dette er drejede ting. Armlænsstykket og rygstødsstykket er af træ, der dampbøjes i form, som det ses herover. Spændt i formen går træet derefter ind i en autoklave, og tørres her i tre kvarter. Træet må være af fin kvalitet for at udholde denne proces. På specialmaskiner får træstykkerne derefter de smukke linjer, som arkitekten har foreskrevet.

Der skal også bores huller i armlæns- og rygstødsstykket. Når dette, som man ser herover, er sket, har man alle stolens enkeltdele. Driftsleder F. Pålsson fortæller, at det er en meget enkelt stol, hvis tilblivelse vi her har skildret. Det er en af fabrikkens stabelvarer. Skulle vi derimod have set på fremstillingen af lænestole osv., ville vi have set mange flere og større operationer i maskinhallen, før de enkelte dele var gjort klar til samling. Den nye armstol J 64 har i sin korte tid gjort sig meget populær. Den smukke, renlignede stol har mange anvendelsesmuligheder i hjemmet, som spisestuestol, som den stol, man byder fremmede, der kommer til en hyggelig aften, ved skrivebordet eller i den unges værelse.

er stolesæderne. Hvert sæde krydslimet af elleve lag kryds-
Sæderne samles i varme-
sen, hvorpå de tilskæres, sli-
og pudses.

Samlet, det vil sige limet og eftersat på alle leder og kanter, så fabrikken kan stå ved sin vare, går stolen i sin „rå“ tilstand til sprøjte-lakerieret. Stolen står på en karussel, udsat

for farvesprøjten stråler, mens arbejderen er beskyttet mod de samme stråler med en maske for ansigtet. I første omgang får stolen farve, derefter slibes den, og slutprocessen er en sprøjtning med en mat lak, der giver stolen en jævn og silkeblank overflade. Tilbage er kun at fabrikken pakker stolen omhyggeligt ind og forsender den til forbrugeren.

FDB's møbelfabrik i Tarm ledes af driftsleder F. Pålsson.

885

SLIDMAND med 3-dobbelt slidstyrke

ET KVALITETSPRODUKT FRA

VÆLD AF NYE TING PÅ KONTO

DET ER helt utroligt, hvad man kan købe i sin brugsforening på kontovilkår, fremgår det af et nyt, stort katalog, FDB netop har udsendt i anledning af en omfattende udvidelse af kontosalgets vareområde. Foruden køleskabe, knallerter og cykler, der har kunnet fås på konto siden maj, kan medlemmerne fra nu af også købe elektriske vaskemaskiner, elektriske komfurer og gaskomfurer, symaskiner, olie-kaminer, oliebrændere, elektriske husholdningsmaskiner og hjemmefrysere, støvsugere, barnevogne, fotografiapparater, småfilmsapparater og gulvtæpper, alt sammen på lette ratebetingelser.

Med dette fremstød er der skabt nye muligheder for, at FDB og brugsforeningerne tiltvinger sig en afgørende plads i forsyningen med disse goder, der efterspørges mere og mere i vore dage, og dermed blive virksomme konkurrenter til den private handel. Ingen brugsforening skal selv binde kapital i konto-ordningen, der helt finansieres af FDB.

SKOLEJUBILÆUM. I år er det 25 år siden, Andelsskolen i Middelfart blev indviet. I de 25 år har skolen haft næsten 2500 elever, og foruden en mængde mindre kursus har der været afholdt ialt 25 af de store standardkursus for brugsforenings-medhjælpere. Skolejubilæet fejres den 3. december.

vi fremhæver

MED INTERESSE

at det københavnske brugsforenings-varehus Anva regner med at rykke ind i sine nye lokaler i National Scala i hovedstadens hjerte omkring 1. marts næste år.

at FDB-magasinet i Holbæk efter at være overtaget af et selvstændigt andels-selskab genåbnede dørene den 28. august under navnet „Norita“.

at Nakskov brugsforening midt i oktober overtager et stort tekstilvarehus med forventet millionomsætning.

at formanden for Klejs brugsforening i Bjerre herred, forpagter *Holger Justesen*, kom ind i folketinget ved sidste valg. Den nye folketingsmand (Venstre) er iøvrigt dattersøn af afdøde landstingsformand J. Jensen-Klejs.

at en af den svenske brugsforenings-bevægelses dygtigste folk, danskeren konsul *S. H. Sørensen*, 1. september fratræder som leder af to af den svenske fællesforenings største industriforetagender, margarinefabrikken i Norrköping og oliefabrikkerne i Karlshamn. Han spillede en førende rolle i kampen mod monopol-interesserne på Sveriges margarinemarked i tyverne, der endte med sejr for den kooperative fabrik.

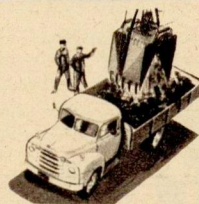
MED TILFREDSHED

at sidste års sammenslutning af brugsforeningerne i Fredericia har betydet en forenkling og effektivisering af foreningens butiksnat. Inden for voldene er en enkelt butik nedlagt, en anden moderniseret, og en ny afdeling tænkes oprettet i et boligkvarter i byens udkant.

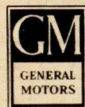
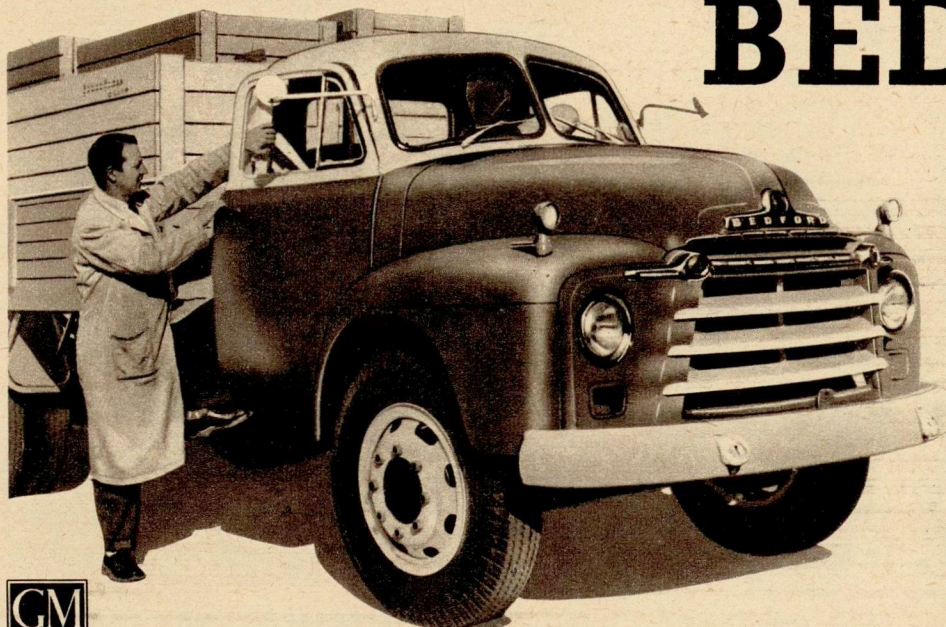
at FDB har forstærket sit fremstød for Cirkelkaffens udbredelse, dels ved at indspille en reklamefilm, bygget over et vers om Cirkelkaffen af digteren Sigfred Pedersen, dels ved opsætning af store reklameskilte på parkeringsramperne ved den ny Storebæltsrute Halsskov-Knuds-hoved, der passerer af hundredtusinder af bilister.

at 56 danske Andelskasser, samlet i een forening, i år for første gang har udsendt en samlet økonomisk beretning, der giver et imponerende indtryk af denne andels-grens omfang. Omsætningen i 1956 udgjorde næsten 1200 mill. kr., og der var forretningsforbindelse med 52 andelsmejerier, 70 brugsforeninger, 76 foderstofferforeninger og 45 kommuner. Andelskasserne, hvis omsætning kun udgør en lille brøkdel af normale bankomkostninger, tilsigter ikke størst muligt overskud, men mindst mulig forskel mellem indlæns- og udlænsrente. Den gennemsnitlige rente og provision af faste udlån var sidste år kun 5,95 pct, af indlån 5,20 pct.

Tjen Penge med

BEDFORD

Lad nærmeste GM-Forhandler demonstrere alt dette for Dem og gi' Dem Tilbud paa netop den Type, som egner sig bedst for Deres Behov.

- Bedford har over 50 forskellige Chassis- og Motorkombinationer — f. Eks. 100 og 115 HK Benzin og 95-105 HK Diesel med større Trækkraft og bedre Økonomi end nogen Sinde tidligere.

- Kraftigere og mere robuste Chassisrammer muliggør den gunstigste Lasteevne og Laddængde.
- Bedre og stærkere Aksler, Gearkasser og Differensialer, konstrueret til at udføre den haardeste Kørsel.
- Moderne, velindrettede, veludstyrede Førerhuse — med Varme- og Defrosteranlæg, elektriske Vinduespuddere og Blinklys.
- Bedfords egen helt ny Dieselmotor faas i 4, 5 og 6 Tons Modellerne.
- Som Køber af en Bedford sikrer De Dem samtidig kyndig GM-Service og billige Reservedele — overalt.
- Finansiering gennem General Motors Acceptance Corporation.

NÅR SKOLEN SKUFFER ...

JAN går i første klasse, og han kan bestemt ikke lide det. Han er skuffet over skolen. Det hele er helt anderledes, end han havde tænkt sig, og hans mor aner ikke, hvad hun skal stille op med det utilfredse skolebarn.

I virkeligheden er det ikke så galt, som det ser ud til, det er uhyre almindeligt, at den første skoletid er en stor skuffelse for barnet, og man skal ikke tro, der er noget særlig mærkeligt ved ens barn, fordi det har vanskeligheder ved at tilpasse sig skolen. Det er nemlig en meget svær overgang for et lille barn at komme i skole, og lettere bliver det ikke, hvis barnet møder med bestemte forventninger, som ikke opfyldes. Jan havde glædet sig til at lære at læse, han troede, man lærte det på et par dage og havde slet ikke ventet, det var en så langsommelig proces. Hans viden om skolen var meget spredt og tilfældig, og virkeligheden passer ikke med det billede, han havde dannet sig.

Den kloge mor hjælper ham gennem den første svære tid ved at være ekstra venlig og snakke skoleproblemerne igennem med barnet. Vær heller ikke bange for at tale med skolen. Mange børn er

nervøse i den første skoletid, fordi de føler sig afskåret hjemmefra. *De føler, de pludselig skal klare alt alene, og det gør dem bange.* Bare det, at barnet ved, far og mor kan gribe ind også i skoleproblemerne, kan give barnet en gavnlig trykindsfølelse. Det værste, man kan gøre, er at vise skuffelse over, at barnet ikke er glad for skolegangen; bemærkninger som: – Du skulle rigtignok være glad for at gå i sådan en dejlig skole – gør bare et usikkert skolebarn endnu mere usikkert. Sig hellere, at De rigtignok godt forstår, det er lidt svært i begyndelsen, men man vænner sig til det, og man har mange glade og gode dage i skolen, når først man har lært det hele at kende.

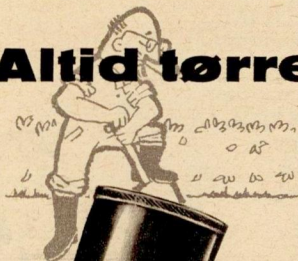
Den voksne må ikke glemme, at barnet, der er vant til at gå derhjemme, bliver kastet pludselig ind i en helt ny verden, når skolegangen begynder. Det skal gå frem og tilbage til skole, det får hurtigt nye og uvante pligter, det skal sidde stille i skolen, det skal omgås voksne, det ikke kender, og være sammen med mange aldeles ukendte børn. Så er det i grunden så svært, at mange børn skal have nogle måneder til at vænne sig til denne ny og fremmede verden?

**PERLEKÆDER
SOM
KJOLEPYNT**

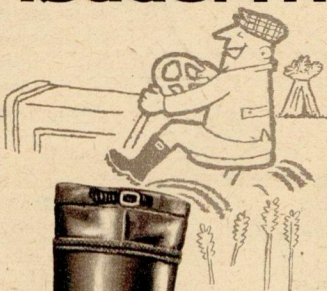
Perler er højmoderne. Det gælder ikke blot de udprægede perlekæder, men også perler anvendt som kjolebesætning. Man kan købe løse perler og påsy dem enkeltvis, eller man kan købe perlebånd i metervis, men man slipper billigst, hvis man har gamle perlekæder liggende i kommodeskuffen. Til en sort eller mørk kjole ser det godt ud med hvide perler, og på tegningerne er vist, hvor forskelligt perlerne kan anvendes. Øverst er revers og opslag kantet med perler, og man kan udmærket nøjes med at sætte perler foran på kjolen og lade perlekæden stoppe ved skuldarsømmen. På opslagene skal perlerne gå helt rundt. På den lille kjole med trillehals er der anbragt tre rækker perler under trillekraven, her kan også snydes og kun anbringes perler foran. Den tredje model viser en kjole, hvor bærekragen er markeret og understreget af en perlerække.

Altid tørre fødder ...

Dess. 5018 sort 40-48 kr. 28,15
Dess. 55-115 sort 28-31 kr. 18,50
Dess. 56-165 brun 32-35 kr. 19,90
Dess. 56-165 brun 36-39 kr. 22,25

Den ideelle herre og drenge-støvle med formstøbt sål.

Dess. 49-165 brun 40-48 kr. 31,20
Kraftig arbejdsstøvle med hård tånæse og spænde på skaftet.

Dess. 88-115 sort 24-27 kr. 10,70
Dess. 88-115 sort 28-31 kr. 13,00
Dess. 88-165 brun 32-35 kr. 15,00

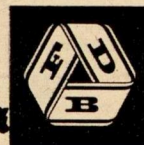
Børnestøvle med refleks på skaftet og bogstaver til navnemærkning.

Dess. 182-11 sort 34-35 kr. 20,00
Dess. 182-61 brun 36-42 kr. 22,75

Damestøvle i moderne facon med uldfor.

i BRUGSENS gummistøvler ...

Tolv små piger

Hvor glad man end er, for at småpigerne vokser, så gribes mødre tit af desperation, når de ser, hvor hurtigt kjolerne bliver for korte. Til hjælp for alle de mødre,

der har piger i voksealderen, præsenterer vi her en række børnemodeller beregnet til omsyning.

Der er vist, hvordan kjolerne kan for-

længes på en fiks måde så ingen tænker på omsyning, hvordan der kan indsættes ny stykker i livet, hvis kjolen er for snæver, eller livet for kort.

*

Mange af kjolerne er lavet om til spencerkjoler, og vi har valgt at vise så mange variationer som muligt i håb om, at der netop er en model, der passer til den gamle kjole. De har derhjemme, og hvis levetid gerne skulle forlænges.

*

Flere af modellerne egner sig udmærket til at sys som ny, og forudseende mødre kan købe rigeligt stof fra starten, sy en af de mange kjoler med bort fornedet, udelade borten i første omgang, men gemme stof til den, så kjolen hurtigt kan forlænges.

*

Det betaler sig at vælge pigekjolen, så den kan „vokse“ med pigen, og ikke virker trist og kedelig omsyet, når den skal forlænges. Skolepiger hader at se omsyede ud, så hvorfor ikke gøre sig lidt umage og finde frem til modeller, der ser smarte og fikse ud, selv om de er nok så omsyede.

Smukke crepe-nylon

til en kølig aften

Nu luner det dejligt med et par tynde crepe-nylon strømper af det elastiske Helanca garn.

Forlang
1×20 denier,
dessin 3/294
til

13,45

- og så får De
endda dividende

BRUGSEN

GULVENE SKAL HOLDES - MEN HVORDAN?

Der findes så mange nye gulvmaterialer, at det ikke altid er så let at vide, hvilke rengøringsmidler der er egnede, og hvilke der er skadelige. På grundlag af Statens Husholdningsråds pjese: Gulv- og bordmaterialer bringer vi her lidt vejledning i spørgsmålet.

ASFALTGULVE: kan behandles på 3 måder:

1. bones med selvblankende bonevoks (vandvoks). Gulvet kan derefter tørres med en fugtig klud, uden at voksen fjernes. (Holdbar ca. 14 dage).

2. Uden boning holdes med vand, evt. tilsat lidt syntetisk vaskemiddel.

3. behandles med celluloselak, som holdes ved aftørring med en fugtig klud.

Asfaltgulve må aldrig få terpentin eller olieholdige midler, ligesom tilstødende rum ikke må behandles dermed, da man let træder det ind på asfaltgulvet, som derved bliver blødt.

PLASTICSPARTELMASSER: bones jævnligt med fast bonevoks de første 2-3 måneder, behandles derefter som linoleum, metode 1.

TERRAZZO: vaskes med vand, evt. tilsat soda og sæbe. Sæben vil ved indtørring og indsugning i terrazzoen gøre overfladen glat p. gr. af dannelser af kalksæber (kalk fra cementen), men samtidig bliver gulvet tættere og lettere at renholde. Bonevoks skader ikke, men gør gulvet farlig glat.

Farvede og mørke terrazzogulve bliver, når de et årstid er renholdt med sæbevand, smukkere og dybere i farven ved behandling med rå linolie, mens de lyse, gråspættede bliver mørke og skjoldede af linolie.

Når et farvet eller mørkt terrazzogulv har fået olie nogen tid, må det skylles med rent vand efter evt. sæbevask, da der nu ikke længere findes tilgængelig kalk til dannelse af kalksæber.

Hovedrengøring: pletter kan fjernes med fint pulveriseret pimpsten, mens kalkaflejringer fjernes med ståluld og skylles efter med vand.

GUMMIBANER OG -FLISER: tåler ikke skurepulver, terpentin eller olie (altså heller ikke bonevoks eller mopolie). Vil man endelig bone, skal det være med selvblankende bonevoks (vandvoks), men boning er ikke nødvendig, da gummi bliver blankt i brug.

KORKPARKÉT: behandles med lak og evt. boning. Vaskes med vand og lidt syntetisk vaskemiddel eller bones med selvblankende bonevoks (vandvoks), hvorefter gulvet tåler afvaskning med en opvredet, blød klud.

HASLEV HØJSKOLE Vinterskole for unge piger og mænd nov.-marts. Højskoleafdeling med sprog, delingsføreruddannelse. Særhold for vordende seminarister. For kvindelige elever håndarbejde med kjolesyning. Landbrugsafdeling med maskinkursus. Henrik Christiansen.

Hovedrengøring: vask med sæbevand, pletterparation og lakering. Har gulvet været bonet, renses det først med stærkt, varmt sæbevand tilsat syntetisk vaskemiddel. Brug aldrig terpentinholdig bonevoks, som er svær at fjerne, når gulvet skal lakeres.

LINOLEUM OG LINOLEUMSFLISER: kan holdes på 2 forskellige måder:

1. mest holdbar er boning med en god terpentinvoks. Bon kun, når gulvet ikke mere kan blankes op, da for meget voks gør gulvet glat og modtageligt. Daglig rengøring ved støvsugning med børste eller med en hårdt opvredet gulvklud.

Hovedrengøring: grundig vask med sæbevand og påføring af ny (fast) bonevoks. Tilfør ikke linolie.

2. Uden boning ved vask med lunkent vand, evt. tilsat lidt sæbspåner. Brug kun lidt vand og tør omhyggeligt, da vandet let trænger ned ved fuger og paneler. Den daglige behandling med vand virker udtørrende på linoliet, som derfor nogle gange om året efter grundig sæbevask og 1 dags tørring skal indsmøres med en blanding af 1 del terpentin og 1 del rå linolie (ikke fernes), f. eks. om aftenen. Næste dag aftørres al ikke nedsuget olie, og gulvet bør derefter ikke vaskes med vand de første dage.

TRYKT LINOLEUM: skal behandles med gulvlakfernis eller gulvlak, da mønstret ellers slides af. Linoliet kan dog også bevares pænt ved omhyggelig pasning med fast bonevoks eller selvblankende bonevoks, som fornyes ca. hver 14. dag. Holdes med vand og lidt syntetisk vaskemiddel.

MAGNESIT: vaskes med vand eller sæbevand. Sæben gavner belægningen og gør den tættere. Ca. en gang om måneden indgnides magnesiten om aftenen med rå, afbleget linolie, evt. iblandet halvt så meget terpentin. Overskud af linolie aftørres næste morgen. Flydende bonevoks kan med fordel anvendes på samme måde.

Hovedrengøring: behandling med sæbevand og fin ståluld. Efter tørring: linolie eller bonevoks som ovenfor.

PARKET: bones med terpentinvoks. Fast bonevoks giver den mest holdbare voks-overflade. Der bør kun tilføres voks, når det gamle lag ikke mere kan bones op. Anvendes af og til flydende bonevoks, kan man samtidig (hvis der anvendes klud) fjerne nedtrådt snavs, der opløses af den flydende voks.

Hovedrengøring: gammel voks fjernes med terpentin og parketspåner (stålspåner af passende finhed). Derefter påføres ny fast bonevoks, som bones op efter fuldstændig tørring.

PLASTICBANER OG -FLISER: vaskes m. vand og lidt syntetisk vaskemiddel. Kan bones. **Hovedrengøring:** som daglig rengøring.

Den ny
Efterårsjournal
er udkommet ...

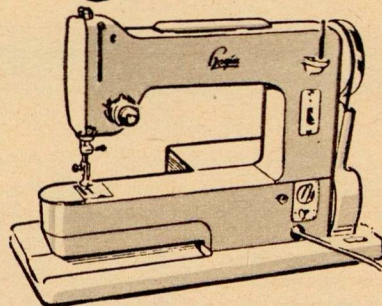

Nr. 3140
Størr. 38-42-46

VI-MØNSTRE 2,50
VAR MØNSTERTIDNING ... 2,75

Hugin

Letvægtsmaskinen
HUGIN med den
frie arm koster incl.
kuffert kr. 785,-

- og så får De endda
dividende i Brugsen

De fire fornuftige F'er

Et eksempel på en F-mærket vares etikette.

– Er det kvalitetsmærket, spurgte jeg ekspedienten. Vi stod med et stykke møbelstof af rayonuld og bomuld, det var ret dyrt, men præcis i den noget vanskelige farve, jeg havde søgt efter.

– Desværre nej, svarede ekspedienten, det er der kun så få ting der er.

– Er det lysægte, det skal bruges i et sommerhus.

– Det mener jeg, det er, svarede han og tilføjede: Lilla hører til de farver, der vanskeligt falmer.

Det var en mægtig god besked at få, men alligevel købte jeg tøjet – for farven passede jo så aldeles enestående, og prisen berettigede til store forventninger om tøjets kvalitet, og iøvrigt var forretningen en af dem „man har tillid til“.

Men det var med en noget dårlig samvittighed, jeg gjorde det, for lad gå med at stoffet ikke var kvalitetsmærket, men med netop sådan en vare burde følge en varedeklaration, der oplyste om, hvad varen bestod af, om den var lys-

ægte, og om farven tålte vand eller kun rensning (der tages jo nu og da en plet af møblerne). Jeg følte, jeg handlede som en dårlig køber, netop som man ikke bør være, hvis fabrikanter og handlende skal støtte og udvide den begyndende oplysning om de varer, vi køber, hvadenten det er i form af varedeklaration, vægtangivelse, datostempling eller som en kvalitetsmærkning.

Det er os, der bestemmer

om disse oplysninger skal vinde frem. Spørger vi ikke efter varens sammensætning, nettovægt, eller om den er kvalitetsmærket og såvidt muligt køber de varer, man ikke er bange for at give oplysninger om, så er det klart, at fabrikanterne hører op med disse oplysninger, som trods alt kræver både ekstraarbejde og påpasselighed.

Der kommer dag for dag flere kvalitetsmærkede varer i handlen. Det er fortrinsvis danske varer, og man kan få mange almindelige brugsvare som strømper og sokker både til børn og voksne, nylonstrømper, undertøj, arbejdstøj, bomuldsstoffer, uldne stoffer, gardin- og møbelstoffer og gulvtæpper, der er kvalitetsmærkede. Det er tekstilfabrikantforeningens kvalitetsmærkningsordning, der vinder mere og mere frem, og dens mærke, den blå mølle, dannet af de fire F'er, ses på stadig flere varer.

De fire F'er betyder, at repræsentanter for fabrikanter, forhandlere, forbrugere og forskning i tekstilprøvenævnet har undersøgt og bedømt hver eneste varegruppe, der er forsynet med F-mærket, og udvalgt dem, man fandt af forsvarlig kvalitet og velegnede til det formål, de var fremstillet til.

Hvis man f. eks. køber F-mærkede gulvtæpper, kan man trygt regne med, at garnerne er af forsvarlig kvalitet, luvens tæthed tilstrækkelig, farverne lys- og vandægte og slidstyrken god. Tænk hvad det betyder, når man ved, at uvidelige, sagkyndige folk har bedømt det tæppe, man tænker på at købe, og sagt god for dets kvalitet.

Selvfølgelig betyder en F-mærkning ikke, at en vare er uopslidelig, at dens farver ikke taber sig lidt med årene, eller at en maske aldrig vil

løbe, men alt andet lige garanterer F-mærkningen, at varen svarer til, hvad man med rimelighed kan vente af den.

F-mærket er ens, hvadenten det drejer sig om en god gennemsnitskvalitet eller en topkvalitet. Med mærket følger nogle kortfattede oplysninger om varens sammensætning, hvad den er egnet til (hvis det er nødvendigt, f. eks. på metervarer), og om den tåler vask eller rensning. For ikke at komme med for lange vaskeforklaringer, som ingen alligevel gider læse igennem, har man valgt trafikfyrenes farver som symboler for de forskellige vaskemetoder. Grøn farve betyder således fri bane, dvs. al slags vask, også *hedvask* (ca. 90°). Gul farve siger *pas på*, og det betyder *skånsom vask* (ca. 60°), og den røde farve advarer *stop*, varen tåler kun finvask (ca. 30°). Hvis varen kun kan renses, angives det ved en sort farve.

Tekstilprøvenævnet sørger for en stikprøvekontrol både på fabrikkerne og i butikkerne, så man kan være sikker på, at varen stadig er som garanteret af fabrikanten. Forbrugerrådet har kontakt med en række husmødre, der foretager prøveindkøbene i butikkerne, og husholdningsrådets laboratorier foretager kontrollen.

Hvis F-mærkede varer skulle skuffe, skal man først klage der, hvor man har købt varen. Forhandleren lader så klagen gå videre til fabrikanten, og kan han ikke anerkende den som berettiget, kan sagen indankes for *tekstilankenævnet*, som så afgør, om klagen er berettiget. Hvis klageren får medhold, kommer fabrikanten ikke alene til at erstatte varen, men også de udgifter man har haft, f. eks. syløn af en kjole eller påsætningen af møbelstof.

Det er kun medlemmer af Tekstilfabrikantforeningen og kun danske varer, der kan få F-mærket. Men længe før de F-mærkede varer kom frem, har andre og tilsvarende former for kvalitetsmærkning været kendt. Forbrugerrådet kvalitetsmærker således varer fra mange firmaer, og FDB har i flere år kvalitetsdeklareret mange varegrupper, bl. a. arbejdstøj, skjorter, madvarer m. fl., men herom mere en anden gang.

Vi har ikke sydens tomater

NÅR DER er mange purétomater, betaler det sig absolut at lave tomatpuré selv. Der er to slags. Den purerede og den ikke purerede. Den sidste er min svigersøns opfindelse. Han skærer tomaterne i småstykker, koger dem i en vældig gryde med masser af løg skåret i skiver, lidt hvidløg (man kan lade være med dem), laurbærblade, lidt timian og dild, salt og peber. Når alt er mørt, hældes det på små krukker, glas eller vidhalsede flasker. Den tomatpuré har familien masser af glæde af vinteren igen, som søvs til næsten alt – dog ikke mælkebuddinger.

Men vi har ikke sydens tomater og ikke sydend sol, og derfor kan vi ikke lave en tomatpuré (selvom vi damper den ind i dagevis)

der har den smag, sødme og fylde som f. eks. den italienske. Til suppling af den hjemmelavede, er det godt at have lidt Svendborgs tomatpuré i dåser og tomatpuré og ketchup i flasker stående.

Italiensk tomatpuré i danske dåser

Svendborg Konserver importerer tomatpuré og fordeler den stærkt koncentreret i større og mindre dåser, og noget fortyndet i flasker med henholdsvis den rene puré og ketchup. Blot en spiseskefuld af dåsetomatpureen gør ris- og

makaroniretter virkelig „italienske“ i smagen, og en teskefuld sætter prikken over en sovs eller suppe. Pureen er så koncentreret, at den holder sig længe, selvom man har taget hul på flasken eller dåsen.

Lad flaskerne stå på bordet

Det ser godt ud, når der på frokost- og middagsbordet står en flaske tomatpuré eller ketchup. Det er tiltalende at kunne give biksemaden eller den stegte fisk et stænk af det røde, og der bruges i virkeligheden så lidt, at udgiften til flaskerne er beskeden i forhold til virkningen på øje og tunge.

Septembersuppe

- 1 lille blomkål
- 3 gulerødder
- 3 kartofler
- ¼ kg grønne bønner
- 2 tomater
- 40 g Trekroner margarine
- 1½ l vand, salt
- 1 suppeterning
- 1 bdt. radiser
- 1 bdt. persille

De rensede udskårne grønsager svitses i margarin. Vand, salt og suppeterning kommes ved. Suppen koges til grønsagerne er møre. Radiseskiver og hakpersille kommes i ved anretningen.

Se hvor smukt det ser ud – det tager ingen tid at gøre det ligedan.

Jyde-kål

- Spidskål eller sommerkål
- Gulerødder
- Bacon
- Rasp
- Smør

Kål og gulerødder koges. Bacon steges sprødt, og raspen ristes let gylde i baconfedtet. Jydekålen serveres med koldt smør, smeltet eller rørt smør til.

AKTUELT

Salt i tærnededåser

KRYDDERIMØLLEN i Aarhus har lavet sådan en pæn, praktisk emballage til salt og peber. Det er runde dåser med tærnet omslag og metallåg med et snildt hælde-, strø- og lukkesystem.

Der er en bitte dåse med både salt og peber, og så er der de lidt større i blå og brun tærn til henholdsvis salt og peber, og endelig er der en meget stor dåse, der rummer ½ kg bordsalt. Tidligere var der kun 400 g i dåsen, men da man opdagede, at dåsen var lige dyr i indkøb, hvad enten den rummede 400 eller 500 g, så gik man

over til den store, som er beregnet til at stå i køkken eller spisekammer. Det er let at hælde fra dåsen over i mindre saltkar, og saltet kan også strøes ud af den. Og det er betydeligt behageligere at have det fine bordsalt i en solid, god dåse end i en pose.

De får det ganske gratis

Statens husholdningsråd har udsendt en ny revideret udgave af sine syltnings-, henkognings- og sur syltningspjecer. De bliver bedre og bedre, og man får ingen steder en så gennemarbejdet, kortfattet og klar oversigt over konserveringsmetoderne. Pjecerne indeholder en række gængse opskrifter og vejledning om,

hvordan ens syltning lægges mest praktisk tilrette. Husker vi f. eks. alle, at henkogningsglas og gummiringe ikke behøver at tørres af efter rengøringen? Det koster ikke andet end ulejlighed det er, at sætte sig hen og skrive efter pjecerne og vedlægge en kuvert med frimærke, navn og adresse på. Man får meget for det frimærke, og adressen er Statens Husholdningsråd, Amagerfælledvej 56, København S.

Konserveringsmidler

Husholdningsrådet anbefaler benzoesurt natron i pulverform eller opløsning som det billigste og bedste konserveringsmiddel. Rådet kan jo ikke gå ind for et bestemt fabriksmærke, men både Frisna og andre kendte konserveringsmidler er opløsninger af benzoesurt natron. Det er naturligvis altid billigere at købe pulveret og selv lave opløsningen, men man kan ikke altid få det, og nu og da har man også lov til at købe sig en lettelse. Det er ganske lærerigt at sammenligne priserne på de forskellige konserveringsmidler, men tag også mængderne i betragtning.

Man pudser – undertiden sig selv ...

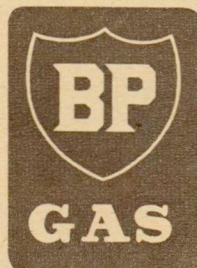
NÅR VI skal bruge et pudsemiddel, er vi så vant til at købe et af de gode, gamle mærker, vi har kendt fra barnsben a', at vi ikke drømmer om at interessere os for noget andet, og derfor heller ikke opdager, om der er kommet noget nyt frem, der enten er lige så godt eller endnu bedre, end hvad vi hidtil har brugt – og billigere kan det jo også være.

FDB's Vibyfabrikker har et nyt pudsemiddel *Cup* (udtales kop), som kan bruges til alle metaller, også oxyderet sølv. Det er tilsat Guanyl, et stof som kemikerne påstår får det pudsede til at holde længere blankt end ellers. Det kan være svært at bevise, for der er så meget, der har indflydelse på, om ens sølvtøj, kobber m. m. løber mere eller mindre hurtigt an. Tænk blot på forskellen sommer og vinter, og om man har centralvarme eller kakkellov. Det har også meget at sige, om man har fået al pudsecremen gnedet helt af.

Derimod er det ikke vanskeligt at bedømme, om pudsemidlet er hurtigt at arbejde med, nemt at få gnedet af, og om tingene bliver smukt blanke. Det gør de med *Cup*. Prisen er også skikkelig, ca. 1,30 kr. for en dunk med 125 cm³; må vi forresten få indholdet angivet på dunken, ellers kan vi jo slet ikke sammenligne.

Det gælder overalt:

er en
uundværlig
forbunds-
fælle...

- ikke mindst i hjem og husholdning...

Se, hvad BP GAS kan give Dem

Så snart De har BP GAS, kan De bruge ikke blot en dejlig BP GAS-bageovn, men De kan oven i købet få et vidunderligt ønskekomfur i Deres køkken, et komfur, der er så billigt i drift, at det betaler sig selv gennem de daglige besparelser – både i gas, tid og penge. Og tænk, hvilken komfort det vil betyde.

Med BP GAS i huset er det også muligt at få varmt vand i køkken og badeværelse året rundt. Forudsætningen er blot en moderne BP GAS-vandvarmer efter gennemstrømningsprincippet. De kan også få praktiske BP GAS-varmeovne, BP GAS-vaskekedler osv. – Og i hvert enkelt tilfælde får De **sikkerhed** med BP GAS. Alt tilbehør er godkendt af Danske Gasværkers Prøvningsudvalg – og gasflaskerne er forsynet med særlig sikkerhedsventil. Tal med den nærmeste BP GAS-forhandler . . . der er mere end 5000 landet over.

BP GAS A/S

Hovedkontor: Havnegade 4, Aarhus - tlf. 3 69 22

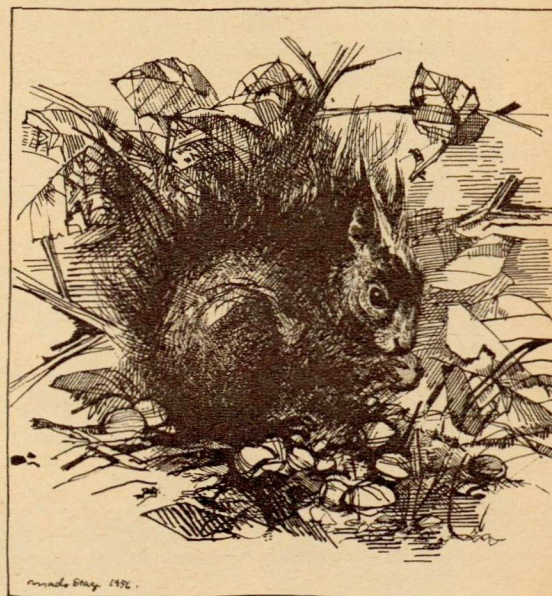

FYLDESTATIONER:

Aarhus: Søren Frichsvej 6,
tlf. 3 69 33

Fredericia: Strandvejen,
tlf. 2770

Køge: Sdr. Molevej,
tlf. 1700

SKOVMAN vor brune ven

I haven har vi en gammel hasselhæk, som desværre næsten aldrig giver nødder. Men i fjor var det et godt nøddeår, og der var forbavsende mange. Da jeg en varm høstdag plukkede brombær ved skovhegnet, hørte jeg en arrig brummen. Et egerm hoppede på gærdet foran en bunke nødder, åbenbart temmelig ophidset. Så sprang det op i nøddebuskene, plukkede mine hasselnødder, kom tilbage til gærdet og stirrede vantro på den plet, hvor det havde skrabet i jorden. Og med god grund: Det første hold nødder var forsvundet!

Et øjeblik efter kom et gammelt hanegern pilende ned ad en egestamme, sprang over gærdet og proppede nødderne i munden. Han havde nok gjort det flere gange, og hver gang havde han efterladt en nød – så hunnen kunne se, hvor hun skulle lægge den nye portion til fatter.

Men nu var han afsløret. Den flittige frøken udstødte en brumende lyd, sprang over

på gærdet, og satte sig foran hannen og viste sit raseri med rejning af den røde hale. Den dovne forsvandt op i træet – og den anden satte efter, endnu hylende af forargelse.

De blev siden gode venner. I foråret byggede de bo i et hul i en gammel birk lige uden for køkkenet. Der kom fire unger, som vi først så, da de begyndte at lege med kluntede bevægelser på birkestammen eller sprang ned på skraldespanden. Så forsvandt forældrene pludseligt. De er nok blevet skudt, da egerne forfølgelsen satte ind, eller måske har de spist musegift. Vi tog ungerne ind i et stort fuglebur og lod dem få en undulatkasse at sove i. De var hurtigt så tomme, at man kunne tage dem med hånden uden at de bed, og de krøb ned i ens lomme og kunne ligge der og sove i timevis.

En af dem slap ud i stuen, og da en dør stod åben, løb den ud i haven og var væk i flere dage. Den havde lidt svært ved at skaffe sig føden

— vi så den røde i skralde-spanden — og en dag forsøgte vi at fange den ind igen. Egernunger elsker at lege, og det var en spås for den at lade os komme ganske nær, og så, i samme øjeblik en udstrakt hånd var lige over dens ryg, at gøre en pludselig bevægelse. Selv under den vildeste jagt over plænen blev den ved med at holde et lille stykke tørt rugbrød i munden. Vi stillede så mad frem til den, og om natten boede den i en tom ugle-kasse, og lod til at være tilfreds med denne ordning, indtil den en aften, da den kravlede i birketræet, der var dens barndomshjem, pludselig blev overfaldet af en stær, der havde rede i et andet hul i træet. Stæren havde unger, og som styrtdykker for hun

INDEN

LINDEMANN . Tegning af MADs STAGE

ind på den kluntede egernunge og borede sit næb i hans skanker. Forfærdet stirrede den lille røde mand på den rasende fugl, der blev ved med sit angreb mens egernet til sidst blev jaget i en spiral op om birkestammen. Selv da egernungen flygtede ud på de tyndeste grene, blev stæremor ved at dykke efter det. Siden må den lille have mistet tilliden til livet i haven. Den forsvandt ind i skoven, hvor vi nu og da kan se den vende hovedet imod os, når vi går forbi den. Vi får lov til at komme ganske nær, også med en hånd, først når hånden er nogle centimeter fra egernungens ryg, flytter den sig bort fra os i et pludseligt sæt.

Mon den husker undulat-kassen, hvor den lå på ryggen med de små, mærkelige abelignende fødder strakt i vejret og tillod os at klø den bag ørene, mens den døsigt lukkede øjnene?

KENDER I JERES BØRNESANGE?

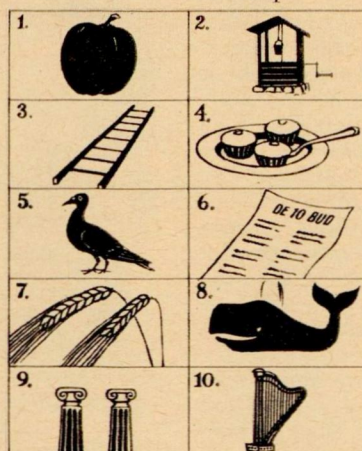
så vil I meget nemt kunne sige, fra hvilke kendte børnesange, linjerne herunder stammer. De første fem sange, kan I sikkert nemt finde frem til, de sidste fem bliver måske lidt vanskeligere. Men kniber det, kan I jo kigge nederst på siden.

1. Huset hvidt og tæk't med strå, dør og vindu'r malet blå
2. Når du strammer garnet, kvæler du jo barnet
3. I reden er der unger, og ungerne har dun
4. Og salen skulle pyntes, hvor gildet skulle stå
5. Over havene hyrden fo'r, fårene står der endnu og glør
6. Tællelys og kager lutter gode sager
7. Bukser hvide, kjole blå, ligtorn på den store tå
8. Mågerne og ternerne har ingen sted at bo
9. Bygget huse, gravet damme, malet mænd på fars stakit
10. Den vil læse, den vil lære, bringe dig i agt og ære

HVEM ER GOD TIL BIBELHISTORIE?

De ti ting, som er afbildet herunder, knytter sig hver for sig til en person i det gamle testamente, om hvem I har hørt i skolen. Kan I finde ud af, hvilke 10 personer tegneren har haft i tankerne?

Svaret findes nederst på siden.

Bibelkundskab: 1. Adam, 2. Rebecca, 3. Jakob, 4. Esau, 5. Noah, 6. Moses, 7. Ruth, 8. Joñas, 9. Samson, 10. David.

Carlo og Columbus
af Rune Andréasson

..TIL VORES TROLDEBY

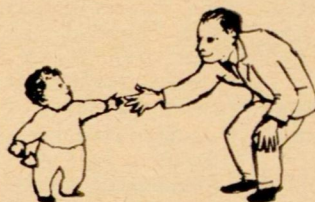

FIND ORDSPROGET

Ved at starte i øverste hjørne til venstre og gå fremad bogstav for bogstav i hvilken som helst retning vil I finde frem til et kendt ordsprog. Hvilket?

B R N N Ø
O L I E H
K I F N D
A T N D E
E S G O R

Og mens vi er ved ordsprog, så skulle I prøve en dag, når I ikke ved, hvad I skal tegne, at illustrere et ordsprog. Der er nok at vælge imellem. Her har vi for eks. tegnet et til jer. Kan I se, hvad det er for et?

Ordsprog: 1. Blind høne finder også et korn, 2. Den, der tager barnet ved hånden, tager moderen om hjertet.

EN SJOV NEGERHYTTE

indsendt af Dorte Stig Madsen, Kornblomstvej 127, Ålborg, som får 10 kr. for sin gode ide.

TAG EN stor skotøjsæske. For at den ikke skal blive fugtig, skal du lægge plastic indeni. Lim nu plasticen godt fast og fyld så jord i, indtil der er 5-6 cm tilbage. Lav af ler en lille negerhytte. Af pinde kan du lave mennesker, som du farver sorte. Bagefter kan du så persille som underskov. Palmer kan du lave af en gulero, som har det grønne på endnu, roden stikker du i jorden, og det grønne bliver til svajende palmer. Af en elastik kan du lave en slange, og af andre småting, som du selv hitter på, kan du lave forskellige dyr.

Løsning: Børnesangene er:

1. Jeg en gård mig bygge vil, 2. Højt fra træets grønne top, 3. Jeg ved en lærkede, 4. I skoven skulle være gilde, 5. Ole sad på en knold og sang, 6. I en kælder sort som kul, 7. Danse, danse dukke min, 8. Solen er så rød, mor, 9. Lille Poul ser ud på solen, 10. Pandeben godt det gror.

SORT MAND HVID PIGE

Novelle af TOVE SMIDTH

„MOR, jeg tænker på at forlove mig,“ sagde Birgit.

Fru fabrikant Poulsen så overrasket på sin datter. „Såh! Er det én, jeg kender?“ „Nej. Han er afrikaner.“

„Afri ... mener du neger?“

„Ja.“

Fru Poulsen var dybt chokeret. „Birgit, det kan ikke være dit alvor!“

„Jo, mor. Det nytter ikke, at du og far kæmper imod. Jeg ved nøjagtigt, hvad jeg gør.“

„Tør man spørge, hvor du har truffet denne ... afrikaner?“

Birgit tøvede et øjeblik. Så sagde hun: „I musikklubben.“

Det passede nu ikke. I virkeligheden havde Birgit truffet Abu på gaden. Han stod på et hjørne og så rådvild og forladt ud – et spændende, eksotisk punkt i en grå, dansk hverdag. Inden Birgit vidste af det, stod hun henne hos ham og spurgte på nydeligt skoleengelsk:

„Kan jeg hjælpe Dem?“

Abu så taknemmelig ud. „Jeg leder efter et postkontor,“ forklarede han med et hvidt, genert smil. Han talte fuldendt engelsk.

„Jeg kan vise Dem vej,“ tilbød Birgit. „Jeg skal alligevel i samme retning.“

Hvis det havde været en hvid mand, ville hun aldrig have optrådt så impulsivt. Men ingen kunne vel finde på at tyde dette her som andet end hjælpsomhed, tænkte hun.

Inden de nåede postkontoret, vidste hun, at han stammede fra *Ghana*, studerede i Oxford og nu var på en kort ferie i Danmark. At han ikke havde knyttet nogen personlige kontakter under sit ophold. Og at han ikke befandt sig helt godt, fordi alle stirrede på ham.

Birgit følte en pludselig medlidenhed med denne fremmede, ensomme fugl. „Kan De lide musik?“ spurgte hun.

Han så forundret på hende. „Hvilken slags?“

„Klassisk hvid musik.“

„En stor del af den, ja.“

Så inviterede Birgit ham med i musikklubben. Hun glædede sig til at vise Abu frem og se de andres overraskede blikke. En rigtig vaskeægte neger!

ABU så meget beklemmt ud, da han blev præsenteret for de mange fremmede mennesker i klubben, og Birgit mærkede igen en bølge af medlidenhed. Bare hun kunne hjælpe ham af med denne mindreværdsfølelse!

Hun havde nu ikke behovet at nære medlidenhed den aften. Inden der var gået fem minutter, var Abu genstand for en interesse, der kun kunne opfattes som smigrende. Og da han først følte sig tryk, foldede han sig ud og konverserede på sit vidunderlige, rigt nuancerede engelsk, med et lune og en mild sarkasme, som virkede helt fortryllende på tilhørerne. De glemte næsten, at de var kommet for at høre musik. En af Birgits veninder kom hen og hviskede til hende:

„Ganske vist har jeg set en neger før, men jeg har da aldrig *drømt* om, at negre kunne være sådan. Han dér er jo en verdensmand!“

Birgit så forskende på Abu. Hun studerede hans lange, spinkle hænder med de lyse håndflader, der virkede dobbelt følsomme mod alt det sorte. Hun så på det langskallede hoved med den høje, hvælvede nakke, på den slanke spændstige skikkelse og den ranke ryg. Han var en aristokrat blandt negre.

Med et sting af fryd og smerte forstod Birgit, at hun var forelsket i Abu. Den aften virkede César Francks symfoni så stærkt på hende, at hun måtte bide tænderne sammen for ikke at briste i gråd.

DEREFTER så de hinanden hver dag, oftest på Birgits foranledning. Det undrede hende, at han helst overlod initiativet til hende, men det kom selvfølgelig af, at han følte sig underlegen. Han drømte vel ikke om, at han kunne løfte sine øjne til en hvid pige. Hun ville gerne have inviteret ham hjem, men hun vidste, at hendes forældre ville modtage ham yderst køligt og formodentlig skræmme ham langt væk.

En aften, da det styrtregnede, gik de hjem til ham. Han boede hos en ældre dame, der lejede et par værelser ud til turister. „Jeg kan sikkert få fru Larsen til at give os en kop te,“ sagde han.

Han lod omhyggeligt døren stå åben ind til fru Larsens stue. Birgit var rørt over, at han vågede så samvittighedsfuldt over hendes rygte, men også lidt ærgerlig. Hun kunne da ikke med rene ord sige ham, at han ikke behøvede at være så korrekt. På den anden side – tiden gik, om et par dage skulle han rejse. Hun måtte hjælpe ham på glem – lade ham forstå, at hun ikke led af tåbelige racefordomme.

Rundt om i værelset opdagede hun for-

skellige ting, der vakte hendes nysgerrighed.

„Hvad bruger du denne her til?“ spurgte hun og tog en trækam, der var dobbelt så høj, som den var bred. Den havde kun fem tænder, der var meget lange og sad med store mellemrum.

„Den reder jeg mig med.“

„Jeg synes da altid, du bruger en almindelig kam?“

Ja, men om morgenen er håret så filtret, at en almindelig kam ikke kan gå igennem det. Derfor må jeg først bruge denne her.“

Hendes blik gled videre til et par enorme røde sandaler. „Og hvad bruger du dem til?“

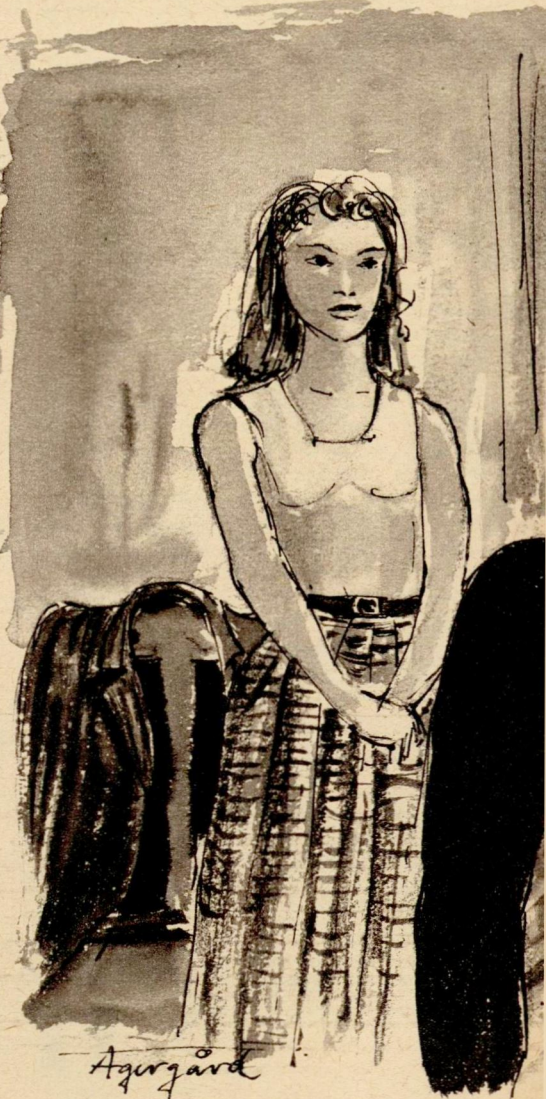
„Som hjemmesko. I Afrika bruger jeg dem også i haven og på gaden.“

„Jamen, de er jo både længere og bredere end dine fødder?“

„Ja, så beskytter de fødderne bedre mod torne og sten og støv.“

„Og det silketæppe dér.“

„Det er ikke et tæppe. Det er min *kente* – min festdragt.“

Han tog det skønne stof og bredte det ud. Bundfarven var stærkt grøn med indvævede gule og brunlige motiver: en hånd, en hat, en trappe osv.

„Den åbne hånd symboliserer ærlighed og åbenhed,“ forklarede han. „Hatten, som er taget af hovedet, betyder ydmyghed. Trappen betyder, at man skal stile mod himlen.“ Sådan gennemgik han motiv efter motiv.

„Det er smukt,“ sagde Birgit betaget. „Abu, vil du ikke nok tage den dragt på nu?“

Han tog jakke og skjorte af og stod med nøgen overkrop. Så slyngede han det lange, firkantede stykke stof rundt om kroppen, op over den ene skulder og omkring den ene arm. Dragten faldt i tunge folder og dækkede hele hans skikkelse undtagen den ene arm og skulder.

Hun blev grebet af en heftig trang til at kende hans land og det folk og dets skikke. Først og fremmest ville hun vide alt om Abu, fra hans tidligste barndom...

„Abu, hvad legede du, da du var en lille dreng?“

„Åh, så meget forskelligt. Men mest holdt jeg af at lave rytmer.“

Han fandt en blikdåse frem – og yale-nøglen til fru Larsens yderdør. Så begyndte han at kradse med nøglens spids mod dåsens bund. Først lød der blot en række monotone, skrabende lyde, men så begyndte han at skyde nye rytmer ind imellem og synkopere dem i ustandselige variationer. Tempoet steg og steg, hans egen krop fulgte med i rytmerne, lydene fra den lille blikdåse voksede til en hidsende larm, der var ved at sprænge værelset.

Birgit følte sig helt sanseløs. Da han omsider standsede, spurgte hun: „Hvornår skal du tilbage til Ghana?“

„Om et år, når jeg er færdig med mine studier i England.“

„Mit højeste ønske er at lære dit land at kende,“ hviskede hun.

„Du skal altid være meget, meget velkommen til at besøge mig,“ svarede han blødt.

Hun rejste sig og lukkede døren ind til stuen, hvor fru Larsen sad og stoppede, mens hun nysgerrigt fulgte optrinet på Abus værelse.

„Jeg har ikke tænkt på at besøge dig,“ sagde hun. „Abu, når du ikke har mod til at tale, så må jeg. Jeg holder mere af dig end nogen anden. Du er det fineste menneske, jeg nogensinde har mødt. Ved siden af os europæere virker du så renfærdig og ufordærvet. Og du er begavet. Jeg troede, at sorte og hvide var helt forskellige af sind, men det er vi ikke; det er kun et spørgsmål om opdragelse og uddannelse. Abu, jeg vil meget gerne gifte mig med dig. Jeg vil lære dit land at kende som din kone.“

Hun tav og bøjede hovedet. Ventede, at han ville tage hende ind til sig og sige hende tak, overvældet og taknemmelig. Men der skete intet. Hun så forskrækket op. Abu sad med hænderne for ansigtet.

Da han omsider tog dem væk, var han helt grå i huden. Men hans stemme var rolig, da han sagde:

„Birgit, det jeg nu må sige dig, er meget svært. Jeg er ikke typisk for min race – ikke endnu. Jeg står midt mellem Afrika og Europa. Men jeg tilhører Afrika. Jeg elsker mit land. Jeg elsker dets egenart. Vi skal pleje og dyrke vor egenart, ikke blive et latterligt plagiat af Europa. Vi skal hverken herske over jer eller krybe for jer – vi og I skal være jævnbyrdige. Det er svært at befri sig for slaveånden; jeg kæmper selv med de sidste rester. Hvis jeg gifter mig med en hvid pige, får jeg aldrig kæmpet mig helt fri. Og det skylder jeg mit land.“

Han tog et fotografi frem og lagde foran hende. Det forestillede en smilende negerpige. Hun var klædt i blomstret bluse og nederdel på indfødt manér. På de bare ben havde hun flade sandaler næsten uden remme.

„Hun hedder Mansa,“ sagde han.

„Nogle af pigerne i mit land efterligner de hvide. De klæder sig i europæisk tøj og højhælede sko. De sminker sig. Men de er ikke nær så smukke som Mansa, for de gør vold på deres egenart. De tripper stift afsted på deres høje hæle; Mansa glider henover jorden med lange, bløde bevægelser. De ser fremmede ud i deres eget land; hun passer stilfærdigt og naturligt ind i sine omgivelser. Når de en dag gifter sig, vil de formodentlig stadig gå i stramme kjoler og gøre reklame for deres skikkelse. Mansa vil følge sit lands gamle, symbolske skik: svøbe et bredt tørklæde om livet for at udviske kroppens kurver.“

„Når Mansa gifter sig,“ hviskede Birgit, „vil det så være med dig?“

Abu nikkede. Så sagde han: „Birgit, enten går du herfra med nye racefordomme – eller også har du i aften fået udryddet den sidste lille rest.“

Birgit vendte sig og gik.

Fru Poulsen sad oppe, da Birgit kom hjem.

„Har du haft det rart?“ spurgte hun.

„Jatak, mor.“

„Sammen med din afrikanske – ven?“

„Du kan godt slappe af mor. Det er forbi. Du havde alligevel ret. Man skal holde sig til sin egen race.“

Fru Poulsen brød ud i et stort, lettet smil: „Jeg tænkte nok, du ville komme til fornuft, min pige. Til lykke! Han tog det vel ikke alt for tungt?“

Birgit rystede på hovedet og gik hurtigt op på sit værelse. Det rykkede i hendes skuldre af gråd.

„Den søde pige,“ tænkte fru Poulsen rørt. „Hun har altid haft et følsomt sind. Hun hader at gøre andre ondt. Men gudskelov at hun kom til besindelse.“

Så gik fru Poulsen til ro. Men før hun lagde sig til at sove, vækkede hun sin mand og fortalte ham den glædelige nyhed.

Dividende på køb i Magasin ANVA

For regnskabsåret
1956/57 udbetales
3 % dividende
på køb i
Magasin ANVA.

Kuponerne skal indleveres i Deres brugsforening eller indsendes til Magasin ANVA's kontor, Thorshavnsgade 25-27, København S., inden den 15. sept. 1957.

Gyldige til dividendeberegning er: Grønne kassekuponer samt postkvitteringer, der på bagsiden er påtrykt „dividendeberettiget“, fra tiden 1. marts 1956 til 28. februar 1957.

Dividenden tilsendes
pr. post i november måned

MOTORENS NERVESYSTEM ...

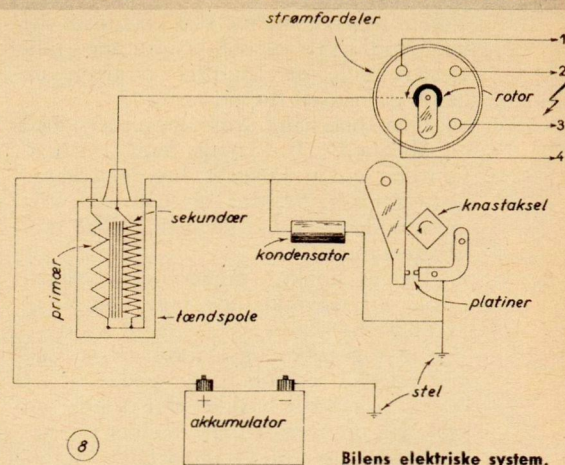
TÆNDINGSANLÆGGET er benzinmotorens nervesystem. Bliver der uorden i systemet, får motoren dårlige nerver og fungerer ikke rigtigt. Derfor må anlægget holdes i orden.

De fleste biler er udstyret med et såkaldt batteritændingsanlæg, hvis principielle opbygning er skitseret på tegningen til højre. De vigtigste bestanddele er *tændspole*, *afbrydermekanisme* og *strømfordeler*. Strømfordeler, afbrydermekanisme og kondensator er som regel sammenbygget til et dåselignende aggregat, hvor strømfordeleren sidder i „låget“. Vedligeholdelsesarbejdet består i at foretage periodisk justering af afstanden mellem platinkontakterne i afbrydermekanismen. Knastakslen stilles sådan, at kontakterne er fuldt åbne, hvorefter man

ved hjælp af søgerbladet indstiller til den korrekte afstand (der som regel er opgivet i instruktionsbøgerne). Fastgørelseskrueerne løsnes naturligvis forinden og spændes igen efter endt arbejde. Arbejdet er uhyre let udført.

Tændspolens opgave i systemet er at omdanne akkumulatorens 6 (eller 12) volt til en højspændt vekselstrøm, hvis spænding er så høj, at den er i stand til at forcere afstanden mellem tændrørets elektroder, hvorved den til antændelse af benzin-luftblandingen nødvendige gnist opstår. Dette sker ved en såkaldt induktionsvirkning, der fremkommer hver gang afbrydermekanismens kontakter åbnes og afbryder akkumulatorens strøm gennem primærsiden af tændspolen.

Strømfordelerens opgave er at sørge

Bilens elektriske system.

for, at det tændrør, der „står for tur“, får den højspændte strøm leveret på det rigtige tidspunkt.

Et par praktiske råd:

⚡ Kontaktpunkterne er udskiftelige. Når de antager et arret og forbrændt udseende, er tidspunktet inde til udskiftning. Dette arbejde kan man selv udføre. Hvis de nyindsatte kontaktpunkter hurtigt bliver forbrændte, bør man lade en fagmand kigge på kondensatoren.

⚡ Strømfordelerens rotor lader sig fjerne uden værktøj. Den kan trækkes op med et let ryk. Uden rotor kan motoren selvfølgelig ikke startes, og man har her en god og effektiv tyveriforsikring.

Visse biltyper og de fleste motorcykler og knallerter er udstyret med magnet-tændingsanlæg, der er meget enklere opbygget end batteritændingsanlægget, og som er umådelig driftsikkert. Komponenterne er her reduceret til magnet (svinghjulsmagnet eller magnetdynamo), der producerer tændspændingen, og afbrydermekanisme, den såkaldte „knikser“. Justeringsarbejdet er det samme som ved batteritændingsanlægget. Afstanden mellem kontaktens platinier skal være korrekt indstillet. Tegningen i næste spalte viser afbrydermekanismen til en encylindret motorcykelmotor. De enkelte bestanddeles funktion fremgår af tegningen.

Man kan undersøge, om et tændingsanlæg virker, ved at afskruet et tændrør og lægge det på motorblokken (med

- når ungdom fejrer gilde ...

Ananas Squash er en festlig drik – den er „voksen“ i smagen! – En vidunderlig tørstslukker for alle aldersklasser.

For at fremelske den fine smag og høje kvalitet er der ved fremstillingen anvendt de ædleste Hawaii-frugter.

Golden **ANANAS SQUASH**
BRYGGERIET STJERNEN

OLIEFYR

PÅ KONTO
gennem BRUGSEN.

AMANDA, EGRO-DAN
DFJ „Salamander“.

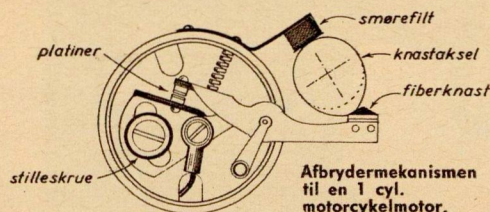
Levering, montering og service
overalt i landet.

TECTUM
AMBA · VIBY J.

tændkablet fastgjort). En hjælper drejer motoren rundt (ved biler med selvstarteren eller med håndsvinget, ved motorcykler med kickstarteren), hvorefter der mellem tændrørets elektroder skal springe en kraftig blå gnist med jævne mellemrum. Udebliver denne gnist, kan det skyldes, at afstanden mellem tændrørets elektroder er for stor, og man justerer som angivet under omtalen af tændrør, hvorefter man prøver påny. Svigtende gnist kan også skyldes fejl i højspændingskablet, dårlig isolation af dette eller (sjældnere) fejl i kondensatoren.

STAR TÆNDINGEN RIGTIGT?

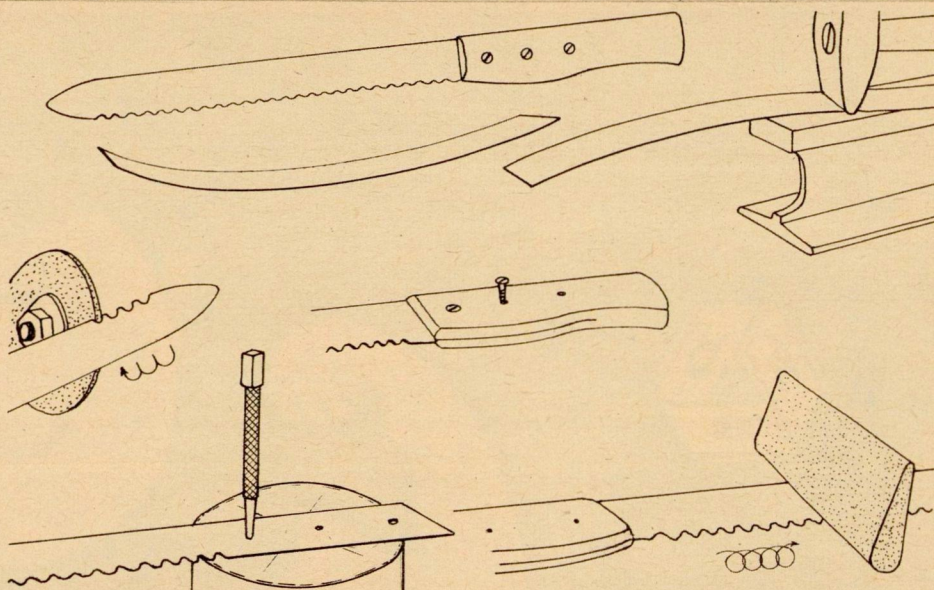
Hvis en motor pludselig mister en stor del af trækraften, bør man – forinden andet foretages – rette opmærksomheden mod tændingen, idet årsagen kan være, at tændingen „står forkert“, som det hedder i fagsproget. Denne fejl hører til de „billige“, og man skal ikke tøve med at få den rettet, da forkert tændingsindstilling betyder spild af benzin.

Som det allerede har været nævnt et par gange, frembringer tændrøret den gnist, der får benzin-luftblandingen til at eksplodere og stemplet til at bevæge sig nedad i cylinderen. Indtræffer gnisten, når stemplet er på vej nedad i cylinderen, kommer tændingen for sent – den står for lavt. Det vil vist stå klart for de fleste, at dette er uheldigt. Man får ikke udnyttet arbejds slaget fuldtud, d.v.s. nedsat trækraft. Kommer gnisten på den anden side alt for tidligt, mens stemplet, er på vej opad i cylinderen, kan der indtræffe det, man kalder „tændingsbanken“, og dette er heller ikke godt, idet lejer og plejlstænger udsættes for store mekaniske påvirkninger, der nedsætter motorens levetid.

Det rigtige tidspunkt for tændingens indtræden er, lige før stemplet når sin topstilling. Man kan som regel ikke selv fastlægge det rigtige tændingstidspunkt, men bør overlade dette arbejde til en fagmand.

I praksis afhænger tændingstidspunktet også af omdrejningstal og belastning, og de fleste motorer er derfor udstyret med en eller anden form for automatisk tændingsregulering. En motor, der skal startes, er lettest at få i gang, når tændingen står lavt. Ved høje omdrejningstal (for eks. ved stor hastighed på hovedvej) skal tændingen indtræffe tidligere, for at forbrændingen kan tilendebringes, inden stemplet når for langt ned i cylinderen.

Gennemsavning af bløde cellotex-plader er et særdeles utaknemligt arbejde, fordi pladen flosser ved den mindste „slinger i valsen“. Man kan fremstille sig en speciel plade-sav af en gammel grammofoonfjeder, som rettes ud, slibes og forsynes med et skaft af hårdt endetræ. Hakkene i klingen skal ligge med ca. 10 mm's mellemrum og være 3 mm dybe. Værktøjets anvendelighed bliver ikke mindre af, at det efter endt fintslibning er fortrinligt til at skære franskbrød med...

Følgende prøve kan foretages for at konstatere, om tændingen står korrekt: Man kører vognen op gennem gearene til en hastighed af ca. 60 km/t. Derefter slipper man speederen (kig i bakspejlet først) og lader vognens hastighed falde til ca. 30 km/t., hvorefter man – stadigvæk i det højeste gear – træder hårdt på speederen. Høres der så en svag bankelyd fra motoren, kan man gå ud fra, at tændingen står korrekt til kørsel i al almindelighed, og man kan ligeledes med nogenlunde sindsro gå ud fra, at brændstoføkonomien er i orden.

*Hjælpen mod
jordslåede vægge:*

M-20

Bruges direkte i hvidtekalken eller
fortyndet med vand

Afprøvet på

Statens forsøgsmejeri, Hillerød, 1956/57

Teknologisk Institut, 1957

*M-20 holder rent, hvor der
ikke dagligt kan gøres rent!*

VED HENNING KNUDSEN

Avera for Lavra...

ANTONI-

-bliv sund og stærk:

SPIS DAVRE

DAVRE-GRYN FRA BRUGSEN INDEHOLDER KALK, JERN, FOSFOR OG B-VITAMIN

ÅRHUS